

راهبردهای صبا

فصلنامه
خبری-تحلیلی

تابستان ۱۴۰۴
شماره هفتم

یادداشت ویژه

خانه‌های امید زیر ذره‌بین؛ تصویری جامع از واقعیت و راه آینده
از امید تا سرخوردگی؛ وضعیت خانه‌های امید چگونه است؟
خانه‌های امید، فرصتی برای بازتعریف سالمندی در ایران
خانه‌های امید در بحران معنا؛ ضرورت بازتعریف نقش اجتماعی بازنشستگان
وقتی بازنشستگان خودمدیر برنامه‌اند؛ مشارکت مردمی در خانه امید به‌جنورد
«خانه امید» قم؛ بازنشستگی به سبک نشاط و زندگی
اخبار خانه‌های امید و خدمات رفاهی صندوق بازنشستگی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فصلنامه خبری-تحلیلی

راهبردهای صبا

ویژه‌نامه خانه‌های امید

شماره هفتم

تابستان ۱۴۰۴

مؤسسه راهبردهای
بازنشتگی صبا

فصلنامه خبری-تحلیلی راهبردهای صبا

ویژه‌نامه خانه‌های امید

مدیر مسئول

حسین رجب‌پور

شورای سیاست‌گذاری

حسین رجب‌پور، فرشاد کرمی، رضا میرزا ابراهیمی

هیأت تحریریه

سمانه ذاکری، راضیه شیخ‌رضایی، امین داودی، آرش قدوسی مقدم
و سیدحسین موسوی

گرافیک و صفحه‌آرایی

امید طاهری

ویراستار

سمانه ذاکری

تیراژ

۱۰۰ نسخه

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای
مؤسسه راهبردهای بازنشتگی صبا محفوظ است

فهرست

سخن سردیر	۷
یادداشت ویژه	۱۰
خانه‌های امید زیر ذره‌بین؛ تصویری جامع از واقعیت و راه آینده	۲۰
از امید تا سرخوردگی؛ وضعیت خانه‌های امید چگونه است؟	۳۰
خانه‌های امید، فرصتی برای بازتعریف سالمندی در ایران	۴۲
خانه‌های امید در بحران معنا؛ ضرورت بازتعریف نقش اجتماعی بازنشستگان	۵۰
وقتی بازنشستگان خودمدیر برنامه‌اند؛ مشارکت مردمی در خانه امید بجنورد	۶۰
«خانه امید» قم؛ بازنشستگی به سبک نشاط و زندگی	۷۴
اخبار خانه‌های امید و خدمات رفاهی صندوق بازنشستگی	۸۴

پیشگفتار

بازنشستگی: پایان کار یا شروع کاری دوباره؟

در نگاه عمومی، «بازنشستگی» اغلب مترادف با پایان کار تلقی می‌شود؛ اما پایان «اشتغال» لزوماً به معنای پایان «کار» نیست. می‌توان آن را آغاز مرحله‌ای تازه دانست؛ مرحله‌ای که در آن فرد فرصت می‌یابد به کارهایی بپردازد که در انتخاب و سازماندهی آن نقش بیشتری دارد. از این منظر، بازنشستگی پایان کار نیست؛ بلکه آغازی دوباره است. آغاز سال‌هایی که می‌تواند فرصتی برای تجربه‌ای نو از زندگی اجتماعی، یادگیری، نشاط و معنا باشد.

با این حال، گذار از «زندگی اداری» به «زندگی آزاد» - یعنی عبور از کار تنظیم‌شده در چارچوب سلسله‌مراتب اداری به کار خودخواسته و معنادار - بدون برنامه‌ریزی، حمایت و ایجاد بسترهای اجتماعی مناسب دشوار است. در همین راستا، «خانه‌های امید» به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابتکارات صندوق بازنشستگی کشوری، نقشی زیرساختی ایفا می‌کند؛ فضایی اجتماعی برای دیدار، همفکری، یادگیری، ورزش و همدلی. خانه‌های امید می‌کوشند با فراهم آوردن محیطی پویا، تجربه زیست بازنشستگان را از «سال‌های کار آزاد» پربارتر کنند.

با این وجود ، تجربه سال‌های اخیر نشان داده است که این خانه‌ها، در کنار ظرفیت‌های ارزشمند، با چالش‌هایی جدی نیز روبه‌رو هستند؛ از مکان‌یابی و مدیریت گرفته تا میزان مشارکت بازنشستگان و کیفیت برنامه‌ها. در حالی که تعداد قابل توجهی خانه امید در کشور ایجاد شده است، سطح فعالیت‌ها و میزان آگاهی و بهره‌گیری بازنشستگان از امکانات آنها در نقاط مختلف یکسان نیست. همین امر ضرورت بازنگری، اصلاح و نوسازی در این مراکز را دوچندان کرده است.

این شماره از گاهنامه صبا می‌کوشد با گردآوری یادداشت‌ها، گفت‌وگوهای تخصصی و معرفی پژوهش‌ها، تصویری روشن‌تر و چندلایه‌تر از وضعیت «خانه‌های امید» ارائه کند. هدف این ویژه‌نامه صرفاً گزارش واقعیت‌ها نیست؛ بلکه دعوتی است به گفت‌وگو، مشارکت و بازاندیشی درباره آینده این نهاد اجتماعی. امید است مطالعه این مجموعه، بهانه‌ای باشد برای تأمل دوباره بر معنای بازنشستگی، جایگاه اجتماعی بازنشستگان و نقش خانه‌های امید در ارتقای کیفیت زندگی آنان.

حسین رجب‌پور

یادداشت ویژه

خانه‌های امید؛

پلی میان کار و فراغت بازنشستگی

خانه‌های امید؛ پلی میان کار و فراغت بازنشستگی

فرشاد کرمی

«زندگی اداری»، لاجرم نظم‌ی خاص به زندگی می‌بخشد، نظم‌ی که شما را مقید می‌سازد که ساعت مشخصی از خواب برخیزید، در اداره حاضر شوید، در محیط مشخصی با همکاران خود تعامل داشته باشید و در جایگاه مشخصی به ایفای نقش در جامعه بپردازید. این نظم تکرارشونده اگرچه در طول زمان ممکن است روح انسان را فرسوده و دچار خستگی کند، اما به عاداتی روزمره بدل می‌شود که در فقدان آن، انسان دچار نوعی بحران «معنا و هویت» می‌شود. «بازنشستگی» را در تعریفی ساده می‌توان همین لحظه تعریف کرد؛ لحظه گسستن از نظم اداری به فراغت. بازنشستگی، پایان یک فصل پرشتاب کار و تلاش و آغاز فصلی است که اگرچه از فشار شغلی خالی می‌شود، اما می‌تواند با خطر کم‌رنگ شدن نقش اجتماعی، کاهش تحرک، محدود شدن ارتباطات و حتی تنهایی همراه باشد. تغییر ناگهانی از یک روزمره فعال به فضایی خالی از مسئولیت شغلی، اگر بدون برنامه‌ریزی و حمایت اجتماعی باشد، گاه به جای آرامش، احساس بیهودگی و انزوا را به همراه می‌آورد.

در چنین شرایطی، در کشورهای مختلف به این مهم اندیشیده‌اند که چگونه این گذار را تسهیل کنند و امکان‌هایی فراهم کنند تا افراد دچار

طرد و انزوا نشوند و بازنشستگی به مثابه لنگرگاه آرامش رخ عیان کند، نه یک وضعیت بحرانی. تجربه کشورهای پیشرو در حوزه رفاه اجتماعی - از سوئد و نروژ گرفته تا ژاپن و سنگاپور - نشان می‌دهد که مراکز اجتماع محور برای بازنشستگان و سالمندان، نقشی کلیدی در سلامت جسمی و روانی آنان دارند: کاهش انزوا، ایجاد نشاط، انتقال تجربه بین نسل‌ها و حتی پیشگیری از بیماری‌های مزمن، همه بخشی از کارکرد این مراکز است. چنانکه اریک کلاینبرگ، جامعه‌شناس آمریکایی بیان می‌دارد، ایجاد «زیرساخت‌های اجتماعی» به مثابه فضاها و نهادهایی که امکان ادامه تعاملات اجتماعی، حفظ هویت فردی، و مشارکت فعال را برای بازنشستگان فراهم می‌کنند، نه یک تجمل، بلکه ضرورتی حیاتی‌اند. گویی «مکان» مهمترین مولفه برای شکل‌گیری یک اجتماع است و افراد مادامی که در یک مکان دور هم جمع می‌شوند، به نوعی هویت‌یابی می‌کنند و احساس بهتری دارند. مطالعات بین‌المللی نیز نشان داده‌اند که مکان‌هایی چون کتابخانه‌ها، باشگاه‌های محلی یا مراکز اجتماع محور، نقشی کلیدی در حفظ سلامت روان و جسم دارند. این مکان‌ها به نوعی شبکه اجتماعی افراد و سرمایه اجتماعی آنان را حفظ می‌کنند و روابط انسانی را زنده نگه می‌دارند. باید عمیقاً باور داشته باشیم که خانه‌های امید بیش از یک ساختمان فیزیکی هستند.

خانه‌های امید؛ زیرساختی برای ماندن در مدار زندگی

در ایران، پاسخ به نیاز بازنشستگان برای فعال ماندن، در قالب «خانه‌های امید» شکل گرفت؛ مراکزی که از سال ۱۳۸۶ بر اساس مصوبه هیئت دولت و با محوریت صندوق بازنشستگی کشوری، در استان‌های مختلف ایجاد شدند و تاکنون حدود ۶۰ مرکز در شهرهای مختلف افتتاح شده است. خانه‌هایی که از نظر امکانات، ترکیبی از خدمات فرهنگی، آموزشی، سلامت و تفریح را ارائه می‌دهند و به بازنشسته‌ها این امکان را می‌دهد تا

هم محلی برای دیدار و گپ‌وگفت روزانه داشته باشند و هم بستری برای یادگیری، ورزش، کار داوطلبانه یا حتی راه‌اندازی فعالیت‌های فرهنگی کوچک تدارک ببینند. خانه‌های امید در تیپ‌های مختلف، با زیربنایی بین ۳۵۰ تا حدود ۸۰۰ متر مربع طراحی شده‌اند. زمین این مراکز معمولاً در نزدیکی فضای سبز یا پارک، با همکاری شهرداری و استانداری تأمین می‌شود و مالکیت آن به صورت اجاره ۹۹ ساله در اختیار صندوق قرار می‌گیرد. هزینه صدور پروانه ساخت، انشعابات آب، برق و مخابرات نیز عمدتاً بر دوش صندوق است، هرچند در برخی استان‌ها این خدمات رایگان ارائه می‌شود.

گستره فعالیت‌هایی که برای خانه‌های امید طراحی شده به راستی امیدبخش است و در صورت بهره‌برداری صحیح می‌تواند زیرساختی برای ماندن در مدار زندگی باشد. بایستی در نظر داشت که بازنشستگان تحت پوشش صندوق بازنشستگی کشوری، بازنشستگانی متمایز هستند، افرادی که سال‌ها در ادارات و مراکز دولتی مختلف بوده و دارای تجارب متفاوتی هستند و هر کدام به نحوی دارای مهارتی هستند که اکنون و خارج از شکل اداری مرسوم می‌تواند به کار گرفته شود.

خانه‌های امید؛ فراتر از نظم خشک اداری

یکی از نقدهای جدی به خانه‌های امید این است که برخی از آنها با الگویی شبیه اداره‌ها و سازمان‌های رسمی اداره می‌شوند: ساعت کاری مشخص، درهای بسته بعد از ظهر، و برنامه‌هایی محدود که در چارچوب یک جدول خشک تعریف شده‌اند. این الگو شاید برای اداره یک شعبه بانکی یا دفتر دولتی کارآمد باشد، اما برای فضایی که قرار است محل زندگی اجتماعی بازنشستگان باشد، نتیجه‌ای جز بی‌روحویی و بی‌رونقی ندارد. بازنشستگی یعنی رهایی از نظم خشک اداری؛ یعنی دیگر قرار نیست زنگ ساعت، مهر حضور و غیاب و پایان شیفت روزانه تعیین‌کننده کیفیت زندگی باشد.

خانه‌های امید نیز اگر در همین چارچوب «ساعت هشت باز، ساعت دو تعطیل» بمانند، در عمل به همان چیزی بدل می‌شوند که بازنشستگان از آن فاصله گرفته‌اند: یک اداره دیگر.

تجربه‌های موفق جهانی در حوزه «مراکز اجتماع محور سالمندی» نشان می‌دهد که انعطاف در زمان و شکل استفاده از این مراکز، مهم‌ترین عامل جذب سالمندان است. در ژاپن یا نروژ، مراکز مشابه تا شب باز هستند؛ برخی حتی ۲۴ ساعته فعالیت می‌کنند، چرا که نیاز سالمندان به تعامل اجتماعی و اوقات فراغت، محدود به ساعات اداری نیست. بازنشسته‌ای ممکن است صبح‌ها برای ورزش بیاید، دیگری بعدازظهر برای کلاس خطاطی، و گروهی هم عصرها تنها برای دیدار و گپ دوستانه. خانه امید باید شبیه خانه دوم بازنشستگان باشد: در آن باید باز بماند، زمان در آن باید کش آید، و آدم‌ها باید بتوانند فارغ از تقویم خشک اداری، خودشان برنامه‌ساز و زمان‌ساز باشند. تنها در این صورت است که «خانه امید» از یک ساختمان نیمه‌تعطیل به یک کانون زنده اجتماعی بدل می‌شود؛ جایی که بازنشستگان نه مهمانان ساعتی، که میزبانان دائمی آیند.

خانه‌های امید؛ ناشناخته در شهر خودشان

تصور کنید در دل شهری، ساختمانی ساخته شده که قرار است محل جمع شدن، شادی، آموزش و همدلی هزاران بازنشسته باشد. ساختمانی که بودجه عمومی برای آن هزینه شده، کلاس‌های آموزشی دارد، سالن ورزشی، مشاوره پزشکی، برنامه‌های فرهنگی و حتی کافی‌شاپ. اما مسئله اینجاست: ۹۰ درصد از بازنشستگان اصلاً نمی‌دانند چنین جایی وجود دارد. این آمار به‌خوبی نشان می‌دهد که مشکل اصلی خانه‌های امید، نبود ساختمان یا امکانات نیست، بلکه نبود صدای بلند و شفاف برای معرفی خودشان است. مراکزی که باید پر از شور و رفت‌وآمد باشند، گاه در سکوت و بی‌خبری به حال خود رها می‌شوند. برای بسیاری از

بازنشتگان، خانه امید نه یک پاتوق روزانه، که نامی مبهم است که شاید یک بار در گوش شان خورده باشد.

در جهان، مراکز سالمندی موفق آنهایی اند که به قلب محله وصل می شوند: تابلوهای بزرگ در خیابان، حضور فعال در رسانه های محلی، ارتباط مداوم با انجمن های بازنشتگی و حتی همکاری با مدارس و دانشگاه ها برای معرفی و جذب داوطلب. اما در ایران، خانه های امید هنوز بیشتر شبیه ساختمانی خاموش اند که تنها عده محدودی راهش را بلدند. خانه امید تا زمانی که «ناشناخته» بماند، محکوم است به نیمه تعطیل بودن. اولین گام برای زنده کردن این مراکز، نه ساخت بنای جدید، بلکه روشن کردن چراغ آگاهی است؛ باید کاری کرد که بازنشته وقتی از خانه بیرون می آید، بداند خانه امید همان جاست: خانه دوش در قلب شهر.

مدیر خانه های امید به مثابه یک رهبر اجتماعی

خانه های امید با هدف ایجاد پاتوقی اجتماعی برای بازنشتگان ساخته شدند؛ فضایی که قرار بود مثل یک کانون فرهنگی-اجتماعی، زندگی روزهای بعد از بازنشتگی را پُر معنا و پویا کند. اما هر فضایی، هرچقدر هم زیبا و مجهز، بدون «مدیریت زنده» عملاً به ساختمانی نیمه جان تبدیل می شود. مشکل اینجاست که بسیاری از خانه های امید در ایران، مدیر واقعی ندارند؛ یا اساساً بی مدیرند، یا اداره شان به دست افرادی است که صرفاً برای رفع تکلیف منصوب شده اند، بی آنکه تخصصی در مدیریت فرهنگی و اجتماعی داشته باشند. در چنین شرایطی، کلاس ها پراکنده برگزار می شود، برخی سالن ها قفل می مانند، برنامه ها ناگهان لغو می شوند و در نهایت، بازنشته ای که با امید به فعالیت آمده، با دل سردی و بی نظمی روبه رو می شود.

یک خانه امید بدون مدیر، درست مثل یک سالن کنسرت بدون رهبر ارکستر است: نوازندگان شاید حرفه ای باشند، سازها کوک باشد، حتی

سالن پر نور و زیبا باشد، اما صدایی هماهنگ بیرون نمی‌آید. نقش مدیر در این خانه‌ها چیزی فراتر از یک کارمند اداری است؛ او باید رهبر اجتماعی باشد، کسی که بلد است جمع را گرم کند، میان نهادهای مختلف (شهرداری، انجمن‌های بازنشستگی، مراکز فرهنگی و دانشگاهی) پیوند برقرار کند و برای هر فصل، برنامه‌ای تازه و جذاب در نظر بگیرد.

در کشورهای موفق در حوزه سالمندی، مثل ژاپن یا آلمان، مدیران این مراکز دوره‌های ویژه مدیریت فرهنگی، سلامت سالمندان و برنامه‌ریزی اجتماعی را می‌گذرانند. آن‌ها شبکه‌سازانی حرفه‌ای هستند که می‌دانند چگونه ظرفیت‌های محلی و حتی توانایی خود بازنشستگان را به خدمت بگیرند. اما در ایران، نبود چنین نگاه حرفه‌ای باعث شده برخی خانه‌ها فقط با حضور یک نگهبان و چند کارمند خدماتی بچرخند؛ نه خبری از کارشناس فرهنگی است، نه مشاور اجتماعی و نه مدیر الهام‌بخش. نتیجه روشن است: خانه‌ای که باید مأمّن امید باشد، به ساختمانی خالی از شور بدل می‌شود. بازنشستگان، به‌ویژه در سال‌های حساس پس از بازنشستگی، به فضایی زنده نیاز دارند؛ فضایی که نیازمند مدیری است که نه در پشت میز، بلکه در میان جمع باشد. شاید وقت آن رسیده باشد که به جای نگاه ساختمانی و اداری به این پروژه، سرمایه‌گذاری جدی بر تربیت و انتخاب مدیران حرفه‌ای کنیم؛ مدیرانی که خانه‌های امید را از «چهاردیواری‌های خاموش» به «کانون‌های زنده اجتماعی» تبدیل کنند.

آینده‌ای که می‌توان ساخت

خانه‌های امید، اگر بتوانند از قالب «یک امکان موجود» به «ظرفیتی فعال» برای بازنشستگان تبدیل شوند، می‌توانند به کانون‌های اصلی زندگی اجتماعی این قشر بدل شوند. خانه‌های امید در سال‌های گذشته نشان داده‌اند که تنها ساختن یک ساختمان کافی نیست. اگر قرار است این مراکز واقعاً به پاتوقی زنده برای بازنشستگان بدل شوند، باید نگاه تازه‌ای

به شیوه اداره آن‌ها داشت. بر اساس مطالعات و گزارش‌های رسمی، چند پیشنهاد کلیدی می‌تواند چراغ این خانه‌ها را روشن‌تر کند:

بازنگری در مکان‌یابی: خانه امید اگر در جایی ساخته شود که دسترسی به آن سخت است - مثلاً در حاشیه شهر یا محلی بدون حمل‌ونقل عمومی - طبیعی است که خالی بماند. نخستین گام برای احیای این خانه‌ها، ساخت یا انتقال آن‌ها به جایی است که بازنشستگان هر روز از کنار آن رد شوند؛ خانه امید باید در دل زندگی روزانه مردم باشد، نه در حاشیه آن.

داشتن کارشناس و مدیر حرفه‌ای: هیچ خانه‌ای بدون مدیر زنده نمی‌ماند. پیشنهاد کارشناسان این است که هر خانه امید باید کارشناس فرهنگی-اجتماعی ثابت داشته باشد، نه اینکه صرفاً با یک نگهبان یا کارمند نیمه‌وقت اداره شود. این کارشناس باید بتواند برنامه‌ها را طراحی کند، ارتباطات محلی را گسترش دهد و انرژی تازه‌ای به فضا بدهد.

مدیریت مشارکتی خانه‌های امید: اگر صندوق بازنشتگی کشوری توان و منابع لازم برای اداره مستقیم همه خانه‌ها را ندارد، چرا باید این بار را به تنهایی به دوش بکشد؟ یکی از پیشنهادهای کلیدی این است که مدیریت خانه‌های امید با مشارکت کانون‌های بازنشتگی، شهرداری‌ها یا حتی نهادهای مردم‌نهاد فرهنگی و اجتماعی انجام شود. در این صورت، هم کارایی بالاتر می‌رود و هم هزینه‌های جاری از دوش صندوق برداشته می‌شود.

در نهایت، بازنشتگی نباید به معنای انزوای اجتماعی یا توقف مشارکت در زندگی جمعی باشد. خانه‌های امید می‌توانند پلی باشند میان سال‌های کار و سال‌های فراغت؛ پلی که اگر خوب ساخته و نگهداری شود، مسیر زندگی را نه به سوی انزوا، بلکه به سوی پویایی و امید هدایت می‌کند.

معرفی کتاب دو جلدی «ارزیابی خدمات اجتماعی و فرهنگی خانه‌های امید»

**خانه‌های امید زیر ذره‌بین؛
تصویری جامع از واقعیت و راه آینده**

معرفی کتاب دو جلدی

«ارزیابی خدمات اجتماعی و فرهنگی خانه‌های امید»

خانه‌های امید زیر ذره‌بین؛ تصویری جامع از واقعیت و راه آینده

سیدحسین موسوی

کتاب «ارزیابی خدمات اجتماعی و فرهنگی خانه‌های امید» در دو جلد، مجموعه‌ای تحلیلی و میدانی است که با هدف بررسی نقش، کارکرد و چالش‌های خانه‌های امید بازنشستگان در ایران نوشته شده است. جلد اول بیشتر به طرح مفهومی و بررسی تجربه‌های بین‌المللی پرداخته و سعی دارد چارچوب نظری این نهاد اجتماعی را در زمینه‌های جهانی‌اش ترسیم کند. جلد دوم با نگاهی عینی‌تر و بر پایه پژوهش‌های میدانی، وضعیت خانه‌های امید را در سه استان کشور - خراسان رضوی، گیلان و قم - مورد بررسی قرار داده است. این مجموعه تلاش می‌کند تصویری همه‌جانبه، انتقادی و همزمان پیشنهاددهنده از این مراکز اجتماعی ارائه دهد تا امکان اصلاح و ارتقای آنها فراهم شود.

خانه‌های امید از سوی صندوق بازنشستگی کشوری با هدف ارتقای کیفیت زندگی بازنشستگان و مقابله با تنهایی و انزوای

اجتماعی آنان طراحی شده‌اند. این مراکز به عنوان فضاهایی چندمنظوره برای گذران اوقات فراغت، مشارکت اجتماعی، یادگیری مستمر، فعالیت‌های فرهنگی و بهبود سلامت روانی و جسمی بازنشستگان فعالیت می‌کنند. ایجاد حس تعلق، مشارکت‌پذیری و معنا بخشی دوباره به نقش‌های اجتماعی افراد بازنشسته، از جمله اهداف اصلی این خانه‌ها به شمار می‌رود. آنچه این خانه‌ها را متمایز می‌کند، تلاش برای تبدیل دوران بازنشستگی از دوره‌ای منفعل به مرحله‌ای فعال و اجتماعی است.

جلد نخست کتاب با بررسی تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد که کشورهای پیشرو در حوزه سالمندی، با مشارکت دولت، بخش خصوصی، و نهادهای محلی، موفق شده‌اند مراکز پویا، قابل دسترس و پاسخ‌گو برای سالمندان ایجاد کنند. استفاده از این الگوها در ایران، به‌ویژه در طراحی سیاست‌های کلان، می‌تواند راهگشا باشد.

در جلد دوم، یافته‌های حاصل از مصاحبه‌های کیفی عمیق با بیش از شصت نفر از مدیران، کارشناسان و بازنشستگان فعال در خانه‌های امید مطرح شده است. این گفت‌وگوها در شهرهای مختلف سه استان مورد مطالعه انجام

کمیود منابع مالی گرچه چالش مهمی است، اما کتاب نشان می‌دهد نبود برنامه‌ریزی فرهنگی، فقدان انگیزه در مدیریت و

نادیده گرفتن بازنشستگان به عنوان ذی‌نفعان اصلی، دلایل عمیق‌تری برای ناکارآمدی بسیاری از خانه‌های امید در استان‌ها و شهرهای مختلف کشور است.

شده و در کنار مشاهدات میدانی، داده‌هایی پرمغز و چندلایه برای تحلیل وضعیت فراهم کرده‌اند. روایت‌ها و دیدگاه‌های مختلف شرکت‌کنندگان به درستی توانسته‌اند شکاف بین اهداف اعلام‌شده این مراکز و واقعیت عملکرد آن‌ها را نشان دهند. این بخش از پژوهش، پایه اصلی نقدها و

پیشنهادهای سازنده گزارش را تشکیل می‌دهد.

یکی از نخستین و پرتکرارترین یافته‌های پژوهش، آگاهی بسیار پایین بازنشستگان از وجود یا کارکرد خانه‌های امید در محل زندگی‌شان است. در برخی نواحی بسیاری از بازنشستگان هرگز نام این مراکز را نشنیده بودند یا تصویری مبهم از آن داشتند. این مسئله به روشنی نشان می‌دهد که اطلاع‌رسانی مؤثر و پیوسته به جامعه هدف وجود ندارد یا به شکل بسیار محدود و ناکارآمد انجام می‌شود. غیبت در فضای رسانه‌ای و عدم حضور در شبکه‌های محلی اطلاع‌رسانی باعث شده خانه‌های امید عملاً در حاشیه باقی بمانند.

جانمایی خانه‌های امید نیز در برخی موارد به شدت مسئله‌ساز است. در شهرهایی مانند رودبار یا حاشیه قم، مکان انتخاب شده برای تأسیس خانه امید نه تنها از دسترسی مناسبی برخوردار نیست، بلکه گاه در نواحی کم‌رفت و آمد یا فاقد سیستم حمل و نقل عمومی کافی قرار دارد. این مسأله باعث شده است که حتی اگر خانه امید امکانات مناسبی داشته باشد، بسیاری از بازنشستگان ممکن است امکان یا تمایل حضور در آن را نداشته باشند. در این موارد، خود محل فیزیکی به یکی از موانع مشارکت بدل شده است.

بسیاری از خانه‌های امید مورد بررسی، از نظر امکانات فیزیکی و زیرساختی با مشکلات جدی مواجه‌اند. نبود آسانسور برای ساختمان‌های چند طبقه، سیستم‌های تهویه ناکارآمد، تجهیزات قدیمی، مبلمان فرسوده و کمبود امکانات رفاهی از جمله مواردی است که بارها در مصاحبه‌ها تکرار شده است. این نواقص به ویژه برای قشر سالمند، که نیاز به فضای امن، راحت و سازگار با محدودیت‌های جسمی دارند، به مانع جدی برای حضور و بهره‌برداری بدل شده‌اند. این وضعیت نشان می‌دهد که در مرحله

طراحی، نیازهای واقعی این گروه سنی به خوبی در نظر گرفته نشده است.

برنامه‌های فرهنگی، آموزشی، تفریحی و اجتماعی ارائه شده در خانه‌های امید از نظر محتوا، جذابیت و میزان مشارکت تفاوت زیادی دارند. در برخی مناطق، برنامه‌ها به شکل منظم، متنوع و متناسب با علایق و توانایی‌های بازنشستگان طراحی شده و بازخورد مثبتی نیز داشته‌اند. اما در نواحی دیگر، فعالیت‌ها محدود، تکراری، یا نامتناسب با شرایط سنی و فرهنگی مخاطبان بوده‌اند. نبود سازوکار سنجش نیاز یا مشارکت بازنشستگان در طراحی برنامه‌ها از عوامل اصلی این ناهماهنگی است.

در موفقیت یا ناکامی خانه‌های امید، نقش مدیریت کاملاً کلیدی و تعیین کننده است. در مراکزی که مدیران فعال، مسئولیت پذیر، دارای تجربه و خود بازنشسته بوده‌اند، فضای خانه امید زنده، پرشور و مبتنی بر تعامل شکل گرفته است. این یافته نشان می‌دهد که خانه‌های امید نه فقط به تجهیزات، بلکه به سرمایه انسانی و اجتماعی نیاز دارند.

مشکل نبود استقلال مالی و اداری یکی از موانع بنیادین در کارایی این مراکز است. بسیاری از خانه‌های امید برای خرید ساده‌ترین ملزومات یا اجرای برنامه‌های کوچک نیازمند طی مراحل طولانی برای اخذ مجوز یا تأمین اعتبار از مرکز هستند. این وابستگی شدید، ابتکار عمل و انعطاف محلی را از بین برده و مدیران را دلسرد و منفعل کرده است. در واقع، ساختار تمرکزگرای کنونی به جای حمایت، به مانع نوآوری و پویایی بدل شده است. از دیگر چالش‌های مهم، فقدان نظام ارزیابی دقیق و هدفمند برای سنجش عملکرد خانه‌های امید است. در نبود شاخص‌های مشخص برای ارزیابی، نه می‌توان نقاط قوت را تقویت کرد،

نه ضعف‌ها را برطرف ساخت. مدیران فعال خواستار تعریف سازوکارهایی برای ارزیابی فعالیت‌ها، رضایت کاربران و میزان تأثیر اجتماعی شده‌اند تا این مراکز بتوانند مسیر رشد و توسعه واقعی را طی کنند.

در شهر قم، خانه امیدی که در حاشیه کمربندی قرار دارد، نمونه‌ای بارز از جانمایی نامناسب است. دسترسی دشوار باعث شده است که بسیاری از بازنشستگان تمایلی به رفت‌وآمد به آنجا نداشته باشند. این موضوع گویای آن است که حتی بهترین برنامه‌ها نیز بدون مکان‌یابی صحیح، ناکارآمد خواهند بود.

در استان گیلان، به‌ویژه شهر رشت، استقبال از خانه امید بسیار بیشتر از سایر مناطق بوده است. ویژگی‌های فرهنگی مردم گیلان، روابط اجتماعی باز و مشارکت‌پذیری بالای بازنشستگان در کنار برنامه‌هایی متناسب با خواست آنان، از دلایل این موفقیت‌اند. کلاس‌های خوشنویسی، قرائت قرآن، شعرخوانی، ورزش و کتاب‌خوانی جزو فعالیت‌هایی هستند که بازنشستگان با علاقه در آن شرکت می‌کنند.

خانه امید در مشهد نیز تا حدی موفق عمل کرده است و دارای امکاناتی مانند سالن بزرگ، کتابخانه، پزشک عمومی، و میزهای بازی

است. اما با این حال، نگرانی‌هایی درباره نگهداری از تجهیزات، تأمین اعتبار برای برنامه‌های مستمر و تأمین نیروی انسانی وجود دارد. به‌ویژه بحث مالی یکی از دغدغه‌های همیشگی مدیران این مراکز بوده است.

بسیاری از بازنشستگان تأکید کرده‌اند که فعالیت‌ها و برنامه‌های

برخلاف نگاه رایج که بازنشستگان را صرفاً دریافت‌کنندگان خدمات می‌بیند، کتاب پیشنهاد می‌کند این مراکز به فضای کنشگری بازنشستگان در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و سلامت تبدیل شوند؛ از کار داوطلبانه تا راه‌اندازی گروه‌های همیار و باشگاه‌های سالمندی.

خانه‌های امید باید بر پایه نیازهای واقعی طراحی شوند. در مواردی مشاهده شده که بدون نیازسنجی یا مشارکت فعالان بازنشسته، کلاس‌هایی برگزار شده که فاقد مخاطب یا بازدهی بوده‌اند. این وضعیت نشان می‌دهد که طراحی مشارکتی و پاسخ‌گو بودن به نیازها یک ضرورت است.

در همین راستا، بسیاری از بازنشستگان ابراز تمایل کرده‌اند که داوطلبانه در برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های خانه‌های امید همکاری کنند. آن‌ها مایل‌اند از مهارت‌ها، تجربیات و تخصص خود برای تقویت این مراکز بهره بگیرند. با این حال، در بیشتر خانه‌ها چنین سازوکاری برای جذب، آموزش و استفاده از ظرفیت مشارکت داوطلبانه تعریف نشده است.

با وجود همه این چالش‌ها، مزایای خانه‌های امید نیز انکارناپذیر است. این مراکز در کاهش تنهایی، انزوای اجتماعی، تقویت روحیه، ایجاد فرصت تعامل اجتماعی، و بازگرداندن حس مفید بودن به بازنشستگان مؤثر بوده‌اند. در مواردی نیز به ایجاد شبکه‌های دوستی و حتی راه‌اندازی فعالیت‌های جمعی منجر شده‌اند که خود نشان‌دهنده ظرفیت‌های بسیار این مراکز است. پیشنهادهای ارائه‌شده در کتاب برای بهبود خانه‌های امید، مبتنی بر یافته‌های میدانی‌اند و شامل مواردی مانند: تأمین بودجه پایدار، استقلال مدیریت، طراحی برنامه‌های متناسب، جذب داوطلبان، بهبود فیزیکی مراکز، تبلیغات گسترده، و تعریف شاخص‌های ارزیابی هستند. این پیشنهادات اگر با اراده اجرایی همراه شوند، می‌توانند خانه‌های امید را به نهادهایی اثربخش‌تر تبدیل کنند.

از جمله موضوعات مهمی که در کتاب مطرح می‌شود، هویت‌یابی فرهنگی خانه‌های امید است. این مراکز نباید صرفاً مکان‌هایی برای سرگرمی یا گذران وقت باشند، بلکه باید تبدیل

به فضاهایی هویت‌ساز، الهام‌بخش، و معنادار برای بازنشستگان شوند. ایجاد حس تعلق، نقش اجتماعی و کرامت انسانی در این فضاها از اهمیت بالایی برخوردار است.

در مجموع کتاب «ارزیابی خدمات اجتماعی و فرهنگی خانه‌های امید» با رویکردی ترکیبی از تحلیل نظری و داده‌های میدانی، تصویری جامع و انتقادی از این نهاد اجتماعی ارائه می‌دهد. اگر نهادهای مسئول به یافته‌ها و پیشنهادات این پژوهش توجه جدی نشان دهند، خانه‌های امید می‌توانند به یکی از مؤثرترین ابزارهای ارتقای زندگی سالمندان و تقویت سرمایه اجتماعی در کشور بدل شوند.

**گفتگو با دکتر زهرا فرضی زاده؛ هیئت علمی دانشگاه تهران و نویسنده کتاب
«ارزیابی خدمات اجتماعی و فرهنگی خانه های امید»**

**از امید تا سرخوردگی؛
وضعیت خانه های امید چگونه است؟**

گفتگو با دکتر زهرا فرضی زاده، هیئت علمی دانشگاه تهران

و نویسنده کتاب «ارزیابی خدمات اجتماعی و فرهنگی خانه‌های امید»

از امید تا سرخوردگی؛ وضعیت خانه‌های امید چگونه است؟

دکتر زهرا فرضی زاده، استاد دانشگاه تهران، با تکیه بر پژوهشی میدانی، از برخی کاستی‌های این مراکز برای بازنشستگان پرده برمی‌دارد؛ از نبود مشارکت بازنشستگان در برنامه‌ریزی تا ضعف اطلاع‌رسانی، امکانات فرسوده، چالش‌های ساختاری و مدیریتی. ایشان تأکید می‌کند خانه‌های امید هنوز نتوانسته‌اند آن گونه که باید، به ارتقای کیفیت زندگی بازنشستگان کمک کنند. فرضی زاده راهکارهایی چون طراحی مبتنی بر پژوهش، شبکه‌سازی، تأمین مالی پایدار، ارزیابی منظم و الگوبرداری از تجربه‌های موفق داخلی و خارجی را برای اصلاح وضعیت فعلی این مراکز پیشنهاد می‌کند.

موسسه صبا: ایده اولیه خانه‌های امید چه بوده است؟
فرضی زاده: صندوق بازنشستگی کشوری برای اجرای آئین‌نامه ارتقای منزلت و اعطای تسهیلات اجتماعی، فرهنگی و رفاهی به بازنشستگان، طرح ایجاد و توسعه خانه‌های امید را با رویکرد یکپارچه‌سازی و ارتقای سطح کمی و کیفی در ارائه خدمات فرهنگی و اجتماعی (نظیر ارائه مشاوره به بازنشستگان، برگزاری کارگاه‌های آموزشی، ارائه خدمات فرهنگی، گردشگری و...) به بازنشستگان و ذینفعان تدوین کرده است.
خانه امید یک مرکز فرهنگی-اجتماعی وابسته به صندوق بازنشستگی

کشوری است که با رویکرد برقراری و حفظ پیوند معنادار با ذینفعان تأسیس و راه اندازی شده است. منظور از بازنشستگان افرادی هستند که از صندوق بازنشستگی کشوری، حقوق بازنشستگی دریافت می‌کنند. این خانه‌ها ابتدا با نظر داشتن شعار دولت وقت (مهرورزی) «خانه مهر» خوانده می‌شد، اما با روی کار آمدن دولت آقای روحانی با شعار «تدبیر و امید»، این خانه‌ها امروز «خانه امید» خوانده می‌شوند.

ایده اولیه این مراکز، ایجاد فضاهایی فرهنگی-اجتماعی برای ارتقای منزلت بازنشستگان بود، اما در اجرا، مشکلات ساختاری، ضعف در جذب مشارکت و بی‌توجهی به نیازهای واقعی باعث شد خانه‌های امید در بسیاری شهرها به نهادی ناکارآمد بدل شوند.

موسسه صبا: عمده مسائل و مشکلاتی که در خانه‌های امید سراسر کشور مشاهده کردید، چه بود؟

فرضی زاده: از دید بازنشستگان مهم‌ترین مشکلات خانه‌های امید عبارت بود از: عدم بهره‌مندی یا بهره‌مندی کم از تجربه و تخصص بازنشستگان در خانه امید؛ عدم نظرخواهی از بازنشستگان برای برنامه‌ریزی برنامه‌های خانه امید و تعیین نوع کلاس‌ها؛ عدم تناسب برخی کلاس‌های خانه امید با

نیازها و وضعیت بازنشستگان؛ رکود یکی از خانه‌های امید و عدم فعالیت آن در مقایسه با قبل از شیوع کرونا؛ بی‌احترامی و رفتار نامناسب نگهبان با بازنشستگان در یکی از خانه‌های امید؛ دشواری دسترسی برخی بازنشستگان به برخی خانه‌های امید؛

ایده اولیه این مراکز، ایجاد فضاهایی فرهنگی-اجتماعی برای ارتقای منزلت بازنشستگان بود، اما در اجرا، مشکلات ساختاری، ضعف در جذب مشارکت و بی‌توجهی به نیازهای واقعی باعث شد خانه‌های امید در بسیاری شهرها به نهادی ناکارآمد بدل شوند.

زمان نامناسب بازگشایی و تعطیلی خانه امید؛ تعطیلی خانه‌های امید در عصرها؛ تعطیلی کتابخانه‌های خانه امید؛ عدم اطلاع برخی بازنشستگان از وجود خانه امید و کارکردهای آن؛ عدم اطلاع رسانی برنامه‌های خانه امید به برخی بازنشستگان؛ سهم کم برنامه‌های مفرح و نشاط آور در خانه امید (مانند گردشگری، جشن، کنسرت، آموزش مهارت شاد زیستن، کلاس ورزش، مسابقه، پخش موسیقی در سالن ورزش)؛ عدم برگزاری مسابقات ورزشی؛ مشکل سرما یا گرما در خانه امید؛ کمبود امکانات (امکانات و وسایل ورزشی، امکانات مورد نیاز پزشکان مانند اینترنت و کامپیوتر، تجهیزات آموزشی مانند اسپیکر برای کلاس زبان، نبود کارتخوان در خانه امید و جستجوی بازنشستگان برای پول خرد به منظور پرداخت هزینه کپی مدارک یا دریافت فیش حقوقی و احکام در دفتر کافی‌نت خانه امید، دشواری حمل پول نقد برای ثبت‌نام در کلاس‌ها، غیر قابل استفاده بودن توالت فرنگی، خرابی آسانسور، نبود تهویه، نبود صندلی نماز در نمازخانه، نبود امکانات پذیرایی مانند آب، لیوان، چای، نبود آبدارخانه، نبود امکانات پخش موسیقی در کلاس ورزش خانه امید یا سالن انتظار و...)؛ کیفیت نامطلوب برخی امکانات و وسایل ورزشی (نبود کفپوش در سالن ورزش، کوتاه بودن سقف سالن ورزش، مساحت کم سالن ورزش و عدم امکان جست و خیز حین بازی تنیس روی میز، فرسودگی یا خرابی برخی وسایل ورزشی (مانند توپ، راکت تنیس، فوتبال دستی، تیر دارت، تور میز تنیس و...))، نبود برخی وسایل ورزشی مانند میز شطرنج در برخی خانه‌های امید به ویژه برای بازی در فصل زمستان (به دلیل لزوم حضور بازنشستگان در فضای سرپسته به خاطر سرماي هوا)؛ ایمنی ضعیف (سُر بودن سرامیک سالن ورزش و سالن انتظار، سیم برق کف زمین، کنده شدن برخی از سرامیک‌های سالن انتظار و...)

نظافت ناکافی؛ تخصیص نامناسب فضاهای داخل خانه امید؛ انتقال سر و صدای برخی کلاس‌ها به فضاهای دیگر و نارضایتی بازنشستگان و ارائه دهندگان خدمت؛ بالا بودن قیمت اقلام کافی شاپ.

از دید ارائه کنندگان خدمت یعنی مدیران و کارشناسان نیز مهمترین مشکلات خانه‌های امید عبارت بود از: عدم انجام پژوهش قبل از تأسیس خانه‌های امید؛ عدم ارزیابی عملکرد سالانه خانه‌های امید بر اساس شاخص‌هایی مشخص و عدم مقایسه آنها با یکدیگر (عدم شناسایی خانه امید فعال و غیرفعال)؛ مشکل مدیریت افتخاری خانه امید (عدم پرداخت حق الزحمه)؛ عدم توجه و تقدیر از مدیران خانه امید و سایر فعالان افتخاری؛ عدم هم اندیشی مدیران خانه‌های امید و به اشتراک گذاری تجارب، موفقیت‌ها، ابتکارات، ناکامی‌ها؛ نبود بودجه و عدم استقلال مالی و اداری خانه‌های امید؛ فعال نبودن اعضای هیئت امنا به دلیل نبود بودجه برای اجرای برنامه‌ها؛ دشواری دسترسی برخی بازنشستگان به خانه‌های امید؛ عدم اطلاع برخی بازنشستگان از وجود خانه امید و کارکردهای آن؛ عدم اطلاع رسانی برنامه‌های خانه امید به برخی بازنشستگان؛ جانمایی نامناسب خانه امید؛ کیفیت ضعیف ساخت ساختمان؛ استهلاک و فرسودگی ساختمان و امکانات خانه امید.

موسسه صبا: مهم‌ترین راهکارهای پیشنهادی برای این مسائل عمده چه هستند؟

فرضی زاده: راهکارهای متعددی در کتاب مطرح شده است که به ترتیب با ذکر مثالی پیشنهاد می‌شود:

- قبل از احداث خانه‌های امید جدید، پژوهشی برای انتخاب موقعیت مکانی مناسب برای احداث آنها انجام

شود. مکانی که ترجیحاً در یکی از بوستان‌ها باشد تا بازنشستگان از امکانات بوستان مانند مسیرهای پیاده‌روی، وسایل ورزشی، کتابخانه، سالن ورزشی، بوفه، آلاچیق و ... نیز استفاده کنند. همچنین موقعیت مکانی خانه امید طوری باشد که بازنشستگان به راحتی به آن دسترسی یابند، امکان مراجعه به آنجا با وسایل نقلیه عمومی میسر باشد، در نواحی حاشیه‌ای و به دور از اجتماع نباشد، و محیط پیرامون خانه امید نیز از امنیت برخوردار باشد.

- شکل‌گیری شبکه‌ای بین همه خانه‌های امید سراسر کشور با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات به منظور بهره‌گیری از تجارب و درس‌آموخته‌های آنها ضرورت دارد. همچنین پیشنهاد می‌شود هر سه ماه یکبار جلساتی با حضور همه مدیران صندوق‌ها و مدیران خانه‌های امید برگزار گردد تا با مطرح شدن تجارب موفق و ناموفق، ابتکارات، دستاوردها و هم‌افزایی بیشتر، امکان به‌اشتراک‌گذاری تجارب و یادگیری برای بهسازی خانه‌های امید فراهم شود.

- به منظور افزایش حضور و مشارکت بازنشستگان در خانه‌های امید پیشنهاد می‌شود جذابیت این خانه‌ها با توجه به مواردی مانند انجام بازسازی، تعمیرات مورد نیاز، رعایت ایمنی، رنگ‌آمیزی، تهویه مطبوع، نظافت و آراستگی فضای خانه امید و محیط پیرامون، چینش مناسب وسایل، جمع‌آوری ضایعات و وسایل اضافی رهاشده در خانه امید و محیط اطراف، پخش موسیقی با صدای کم در سالن انتظار، وجود تلویزیون در سالن انتظار و پخش تصاویری از مسابقات و جشنواره‌های ورزشی بازنشستگان، گردشگری، و تصاویر مراسم مربوط به مناسبت‌های شاد و سایر

رویدادهای مفرح در آن، وجود گلدان گل در سالن انتظار و ... افزایش یابد. در سالن انتظار نیز به میزان کافی فضا و صندلی برای نشستن وجود داشته باشد. برخی بازنشستگان مایل به شرکت در دوره‌های آموزشی و برنامه‌ها نیستند، اما تمایل دارند در سالن انتظار خانه امید به استراحت، تماشای گفتگو و نوشیدن چای بپردازند. همچنین معماری خانه‌های امید طوری باشد که امکان تردد بازنشستگان با همه سطح از توانایی جسمی در آنجا فراهم باشد. در ضمن لازم است امکانات و تجهیزات مورد نیاز خانه امید تأمین گردد. تجهیزات سرمایشی و گرمایشی، وسایل مورد نیاز برای دوره‌های آموزشی، وسایل ورزشی مورد نیاز، امکانات مورد نیاز پزشکان از جمله کامپیوتر و اینترنت، کارتخوان، امکانات پذیرایی از نیروهای افتخاری و غیرافتخاری و بازنشستگان و ... نه تنها بهسازی و افزایش جذابیت ظاهری خانه‌های امید اهمیت دارد، بلکه جذابیت فضای اطراف خانه‌های امید نیز مهم است. برای مثال سرسبزی محیط پیرامون خانه امید، وجود چندین میز شطرنج استاندارد در فضای بیرون همراه با سایبان در کنار این میزها برای محفوظ ماندن از آفتاب و باران، وجود میز و صندلی در فضای بیرون خانه امید برای استراحت، دورهمی و گفتگوی بازنشستگان ضرورت دارد. در خانه‌های امید سر و صدای برخی کلاس‌ها گاهی محل بازنشستگان در سالن انتظار یا کلاس‌های دیگر است. پیشنهاد می‌شود در نحوه تخصیص فضا به فعالیت‌های مختلف و زمان‌بندی کلاس‌ها طوری عمل شود که کمترین اختلال از این نظر ایجاد شود. همچنین در خانه‌های امیدی که در آینده قرار است ساخته شود، تمهیداتی در ساخت و

- ساز برای انتقال کمتر سرو صدا در نظر گرفته شود.
- یکی از مواردی که به مشارکت بیشتر بازنشستگان می‌انجامد، بازگشایی خانه‌های امید در عصرها است. صرفاً باز بودن خانه امید از ساعت ۸ الی ۱۳ یا ۱۴ موجب می‌شود از فضا و ظرفیت‌های آنجا برای مشارکت در حوزه‌های مختلف کمتر استفاده شود.
- همکاری گسترده بین سازمان‌های مختلف برای ارائه خدمات اجتماعی و فرهنگی به بازنشستگان شکل گیرد.
- برای مثال انعقاد تفاهم‌نامه‌هایی بین خانه امید و برخی سالن‌های ورزشی می‌تواند این امکان را فراهم کند تا بازنشستگان بتوانند با تخفیف از امکانات آنجا استفاده کنند.
- توجه به مشارکت همه گروه‌های مختلف بازنشستگان در خدمات و برنامه‌های خانه‌های امید
- انجام تبلیغات گسترده در مورد خانه‌های امید در سطح کشور و معرفی خدمات آنها
- شرکت همه افراد فعال در خانه‌های امید (مدیر، مسئول امور اجرایی، کارشناس بیمه، نگهبان و ...) در دوره‌های آموزشی برای آشنایی با نحوه رفتار مناسب با بازنشستگان
- دعوت از بازنشستگان برای مشارکت در برنامه‌ریزی برای برنامه‌ها و فعالیت‌های خانه امید و توجه به دیدگاه‌های آنها
- فعالیت یک مسئول امور اجرایی جوان (استخدام صندوق بازنشستگی کشوری) در کنار مدیر بازنشسته در خانه امید
- اتخاذ تدابیری برای تأمین هزینه‌های خانه امید و نیروی انسانی مورد نیاز در آن
- اجرای برنامه‌های شادتر برای بازنشستگان
- توجه به تجارب کشورهای خارجی در اجرای برنامه‌های

متنوع و سرگرم‌کننده برای گذران اوقات فراغت بازنشستگان و خانواده‌شان

• توجه به تجارب کشورهای خارجی در برگزاری دوره‌های آموزشی متنوع در زمینه سلامت جسمی، ذهنی و روحی و سایر دوره‌های آموزشی مورد نیاز.

مؤسسه صبا: اگر امکان ادامه یافتن پژوهش وجود داشت، به بررسی چه مسائل دیگری می‌پرداختید؟ تجربه‌تان را از این پژوهش شرح دهید.

فرضی زاده: به انجام پژوهش‌های بیشتر درباره تجارب خارجی و داخلی مشابه می‌پرداختم تا بر اساس درس‌های آموخته‌شده از این تجارب بتوان به بهسازی خانه‌های امید پرداخت. انجام پیمایشی در مقیاس گسترده برای بررسی تأثیر خدمات اجتماعی و فرهنگی خانه‌های امید بر بازنشستگان استفاده‌کننده از این خدمات در کل کشور را نیز توصیه می‌کنم. ضرورت دارد پژوهشی نیز درباره کیفیت ساخت ساختمان خانه امید و میزان متناسب‌سازی آن برای سالمندان انجام شود و درس‌آموخته‌ها را در ساخت ساختمان‌های جدید مورد استفاده قرار داد.

علاوه بر این، لازم است سازوکار و شاخص‌هایی برای ارزیابی سالانه خانه‌های امید تدوین شود تا بدین ترتیب از پیامدها و نتایج انجام فعالیت‌های مختلف، قوت‌ها، موفقیت‌ها، ضعف‌ها، تجارب و چالش‌های پیش‌روی مدیران صندوق‌ها

دکتر فرضی‌زاده، راهمایی چون پژوهش‌های پیشینی، مکان‌یابی علمی، شبکه‌سازی ملی، تخصیص بودجه پایدار، دوره‌های آموزش رفتار با سالمند، مشارکت‌جویی، ارزیابی سالانه و الگوبرداری از تجربیات بین‌المللی را پیشنهاد می‌کند. به باور او، این گام‌ها خانه‌های امید را از رکود خارج خواهد کرد.

و مدیران خانه‌های امید اطلاع حاصل شود تا بتوان بر اساس آن به تغییرات و اصلاحاتی پرداخت. با مقایسه گزارش‌های ارزیابی سالانه مشخص می‌شود که کمیت و کیفیت خدمات خانه‌های امید کشور در مقایسه با یکدیگر به چه صورت بوده است. ارزیابی سالانه خانه‌های امید بر پایه شاخص‌های تعیین شده، انگیزه بیشتری نیز برای فعالیت ایجاد می‌کند و بر پایه آن می‌توان از تلاش‌گران این حوزه در استان‌ها تقدیر کرد.

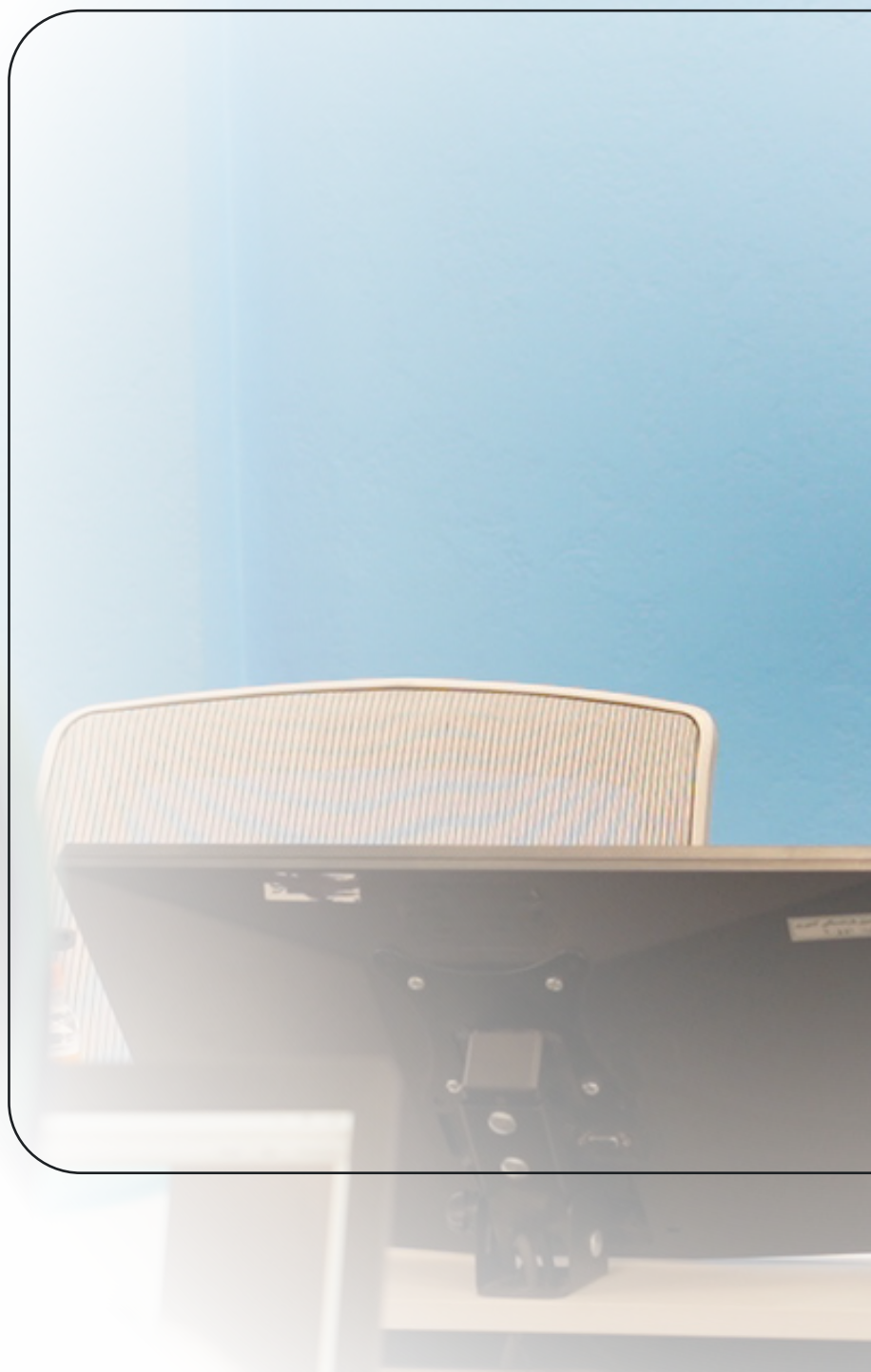
دکتر فرضی‌زاده، راه‌هایی چون پژوهش‌های پیشینی، مکان‌یابی علمی، شبکه‌سازی ملی، تخصیص بودجه پایدار، دوره‌های آموزش رفتار با سالمند، مشارکت‌جویی، ارزیابی سالانه و الگوبرداری از تجربیات بین‌المللی را پیشنهاد می‌کند. به باور او، این گام‌ها خانه‌های امید را از رکود خارج خواهد کرد.

مؤسسه پژوهش‌های
بازنشستگی‌گرا

گفتگو با دکتر زهرا زاده غلام
مشاور و دستیار اجرایی مدیرعامل صندوق بازنشستگی کشوری

خانه‌های امید،
فرصتی برای بازتعریف سالمندی در ایران

گفتگو با دکتر زهرا زاده‌غلام

مشاور و دستیار اجرایی مدیرعامل صندوق بازنشستگی کشوری

خانه‌های امید، فرصتی برای بازتعریف سالمندی در ایران

دکتر زهرا زاده‌غلام، مشاور و دستیار اجرایی مدیرعامل صندوق بازنشستگی کشوری، خانه‌های امید را فرصتی مغتنم برای ارتقای نشاط، سلامت و مشارکت اجتماعی بازنشستگان می‌داند، اما در عین حال نسبت به وضعیت نامطلوب برخی از این مراکز ابراز نگرانی می‌کند. او با اشاره به چالش‌هایی مانند مکان‌یابی نامناسب، نبود شاخص‌های ارزیابی عملکرد، و ضعف در مدیریت، بر ضرورت بازنگری در شیوه اداره و توسعه این خانه‌ها تأکید می‌کند. در این گفت‌وگو، او راهکارهایی چون استفاده از ظرفیت خانه‌های محله تهران، ارتقای آموزش مدیران و تقویت مشارکت بازنشستگان را مطرح می‌کند.

موسسه صبا: به نظر شما اهداف و اهمیت خانه‌های امید در چیست؟

زاده‌غلام: خانه‌های امید، که پیش‌تر به عنوان خانه مهر بازنشستگان شناخته می‌شد، مراکز فرهنگی و اجتماعی مهمی هستند که صندوق بازنشستگی کشوری در سراسر کشور ایجاد کرده است. هدف اصلی از احداث این مراکز، ارتقاء سطح رفاه، سلامت، و نشاط اجتماعی بازنشستگان محترم است. این خانه‌ها فضایی صمیمی و پویا فراهم می‌کنند که بازنشستگان بتوانند اوقات فراغت خود را با فعالیت‌های متنوع فرهنگی، ورزشی و آموزشی سپری کنند و از خدمات متعددی مانند مشاوره، سلامت، فعالیت‌های ورزشی و فناوری اطلاعات و... بهره‌مند شوند. طراحی این مراکز اگرچه بر اساس نیازهای بومی و فرهنگی هر منطقه انجام نشده ولی مجموعه‌ای جامع از امکانات در خدمت بازنشستگان است.

موسسه صبا: روند توسعه و گسترش خانه‌های امید از چه سالی شروع شد و چگونه طی شد؟

زاده‌غلام: اولین خانه امید در سال ۱۳۸۶ در کرمانشاه کلنگ‌زنی شد و پس از آن با تصویب آیین‌نامه‌ها و همکاری‌های گسترده، تعداد این مراکز در استان‌ها و شهرستان‌های مختلف کشور به ۵۹ مورد رسیده است. این پروژه‌ها با همکاری شرکت‌های تخصصی و با نظارت مستقیم مدیران صندوق بازنشستگی اجرا می‌شوند. نکته مهم اینکه این مراکز به صورت هیات امنایی متشکل از کانون‌های بازنشستگی دستگاه‌های مختلف هر استان اداره شده و همواره در تلاش برای ارائه خدمات بهتر و متنوع‌تر هستند.

موسسه صبا: چه خدمات و امکاناتی در خانه‌های امید ارائه می‌شود؟

زاده‌غلام: خانه‌های امید به طور کلی مجهز به بخش‌های مختلفی است که پاسخگوی نیازهای فرهنگی، اجتماعی، ورزشی و سلامت بازنشستگان است. از جمله این بخش‌ها می‌توان به کانون‌های خدمات مشاوره، خانه سلامت، سالن‌های ورزشی، کافی‌نت، کافی‌شاپ، مراکز فعالیت‌های قرآنی، آموزش و فناوری اطلاعات اشاره کرد. در سال ۱۳۹۷ شیوه‌نامه‌ای برای بهره‌برداری بهتر و یکپارچه‌سازی خدمات تدوین شد که شامل سه حوزه اصلی خدمات اداری و سازمانی، خدمات سلامت و خدمات فرهنگی می‌شود. به عنوان مثال، خدمات اداری شامل امور مرتبط با حکم و فیش حقوقی، ثبت‌نام تورها و وام‌ها است؛ خدمات سلامت شامل جلسات مددکاری گروهی و تورهای سلامت‌محور؛ و خدمات فرهنگی برنامه‌هایی مانند کافه کتاب، کتابخوانی و شعرخوانی را در بر می‌گیرد. همچنین مدل شایستگی مدیران اجرایی این مراکز نیز طراحی شد تا مدیریت بهینه را تضمین کند.

موسسه صبا: وضعیت فعلی خانه‌های امید بر اساس فعال بودن یا نبودن در چه شرایطی قرار دارد؟

زاده غلام: متأسفانه واقعیت آن است که بسیاری از خانه‌های امید در حال حاضر فعالیت بسیار محدودی دارند و بعضی نیز عملاً غیرفعال هستند. این مسئله به دلایل متعددی برمی‌گردد؛ از جمله مکان‌یابی نامناسب که دسترسی بازنشستگان به این مراکز را دشوار می‌کند. از سوی دیگر، مدیران استانی گاهی به دلیل اینکه ارزیابی عملکردشان در مواردی به میزان فعالیت خانه‌های امید هم مرتبط است، گزارش‌های دقیق و شفافی ارائه نمی‌دهند. این امر باعث شده هیچ استاندارد مشخص و قابل قبولی برای تعیین فعال یا غیرفعال بودن مراکز وجود نداشته باشد و ارزیابی‌ها بر اساس نظر شخصی انجام شود. چنین وضعیتی مانع برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری دقیق برای ارتقاء کیفیت خدمات می‌شود.

فعالیت محدود، مکان‌یابی نامناسب و نبود ارزیابی‌های واقعی، مشکلات اصلی این مراکزند. برخی استان‌ها بدون معیارهای مشخص، گزارش‌های غیرواقعی ارائه می‌دهند و عملکرد خانه‌ها بیشتر بر اساس سلیقه ارزیابی می‌شود.

مؤسسه صبا: با توجه به چالش‌های موجود در خانه‌های امید شما چه راهکارهایی برای بهبود وضعیت خانه‌های امید ارائه می‌دهید؟

زاده غلام: در قدم اول باید شاخص‌های عملکردی دقیق و قابل سنجش تدوین شود تا وضعیت هر مرکز به صورت واقعی و شفاف مشخص

فعالیت محدود، مکان‌یابی نامناسب

و نبود ارزیابی‌های واقعی،
مشکلات اصلی این مراکزند. برخی
استان‌ها بدون معیارهای مشخص،
گزارش‌های غیرواقعی ارائه می‌دهند
و عملکرد خانه‌ها بیشتر بر اساس
سلیقه ارزیابی می‌شود.

گردد. بازنگری در مکان‌یابی مراکز به خصوص در مناطقی که دسترسی مشکل است، بسیار حیاتی است. آموزش و توانمندسازی مدیران اجرایی برای مدیریت حرفه‌ای‌تر و ارتقای کیفیت خدمات نیز از ضرورت‌های مهم است. نظارت مستمر و بازدیدهای دوره‌ای به همراه بهره‌گیری از

فناوری‌های نوین می‌تواند در پایش دقیق فعالیت‌ها کمک کند. همچنین تقویت مشارکت بازنشستگان در تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها، حس تعلق و مسئولیت‌پذیری را افزایش می‌دهد و به بهبود خدمات می‌انجامد. شفاف‌سازی در گزارش‌دهی و تشویق مدیران استان‌ها به ارائه اطلاعات دقیق، زیربنای بهبود مستمر را فراهم خواهد کرد.

موسسه صبا: متأسفانه در شهر تهران خانه امید وجود ندارد. چه راهکاری برای پاسخگویی به نیاز بازنشستگان استان تهران پیشنهاد می‌دهید؟
زاده‌غلام: تهران با جمعیت وسیع و پراکندگی جغرافیایی گسترده، نیازمند راهکار ویژه‌ای است. یک یا دو خانه امید در پایتخت هرگز نمی‌تواند پاسخگوی نیاز بازنشستگان باشد. به نظرم بهترین راهکار، بهره‌گیری از ظرفیت‌های خانه‌های محله تحت مدیریت شهرداری تهران است. این خانه‌های محله، با امکانات فرهنگی، ورزشی و اجتماعی، بستری مناسب و در دسترس برای ارائه خدمات متنوع به بازنشستگان محسوب می‌شوند. با ایجاد تعامل و همکاری مستمر میان صندوق بازنشستگی، شهرداری و کانون‌های بازنشستگان، می‌توان شبکه‌ای گسترده و مؤثر از مراکز حمایتی در سطح محلات مختلف تهران ایجاد کرد. این اقدام ضمن تسهیل دسترسی بازنشستگان، به ارتقاء کیفیت زندگی و افزایش رضایت آن‌ها کمک شایانی خواهد کرد و می‌تواند الگویی موفق برای کلان‌شهرهای دیگر کشور باشد.

دکتر زاده‌غلام پیشنهاد می‌دهد از خانه‌های محله شهرداری تهران استفاده شود تا خدمات رفاهی، اجتماعی و فرهنگی به صورت محلی و عادلانه به بازنشستگان پایتخت ارائه گردد.

دکتر زاده‌غلام پیشنهاد می‌دهد از ظرفیت خانه‌های محله شهرداری تهران استفاده شود تا خدمات رفاهی، اجتماعی و فرهنگی به صورت محلی و عادلانه به بازنشستگان پایتخت ارائه گردد.

مؤسسه صبا: در پایان چه توصیه‌ای برای خانه‌های امید دارید؟
زاده‌غلام: خانه‌های امید را فرصتی ارزشمند برای ارتقای نشاط، سلامت و مشارکت اجتماعی بازنشستگان می‌داند، اما در عین حال نسبت به وضعیت نامطلوب برخی از این مراکز ابراز نگرانی می‌کند. او با اشاره به چالش‌هایی مانند مکان‌یابی نامناسب، نبود شاخص‌های ارزیابی عملکرد و ضعف در مدیریت، بر ضرورت بازنگری در شیوه اداره و توسعه این خانه‌ها تأکید دارد. در این گفت‌وگو، او راهکارهایی چون بهره‌گیری از ظرفیت خانه‌های محله تهران، ارتقای آموزش مدیران و تقویت مشارکت بازنشستگان را مطرح می‌کند.

گفتگو با محمد سمیع پور

مشاور اجتماعی شرکت خدمات پشتیبان صندوق بازنشستگی

خانه‌های امید در بحران معنا؛

ضرورت بازتعریف نقش اجتماعی بازنشستگان

گفتگو با محمد سمیع پور، مشاور اجتماعی شرکت خدمات پشتیبان صندوق بازنشستگی

خانه‌های امید در بحران معنا؛ ضرورت بازتعریف نقش اجتماعی بازنشستگان

محمد سمیع پور، مشاور اجتماعی شرکت خدمات پشتیبان صندوق بازنشستگی، با نگاهی انتقادی و تحلیلی از وضعیت نگران‌کننده خانه‌های امید در کشور سخن می‌گوید؛ تنها هشت خانه از مجموع ۵۸ خانه موجود، فعال هستند و بسیاری به حال تعطیل یا نیمه‌فعال رها شده‌اند. او معتقد است این مراکز می‌توانند نقش مهمی در بهبود کیفیت زندگی بازنشستگان داشته باشند، اما ساختار نامشخص، نبود ارتباط روشن با صندوق بازنشستگی، توزیع ناعادلانه در کشور و بی‌توجهی به شرایط اقلیمی و فرهنگی، آن‌ها را به نهادهایی کم‌اثر بدل کرده است. سمیع پور خواستار بازتعریف فلسفه وجودی این مراکز و مشارکت واقعی بازنشستگان در مدیریت و برنامه‌ریزی آن‌هاست.

موسسه صبا: «خانه‌های امید» چگونه می‌توانند به بازنشستگان یاری رسانند؟

سمیع پور: اگر بخواهیم نگاهی کلی به خانه‌های امید داشته باشیم، آن‌ها را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد: فعال، نیمه‌فعال و غیرفعال (یا تعطیل). از مجموع ۵۸ خانه امید در کشور، در خوشبینانه‌ترین حالت، تنها حدود ۸ خانه را می‌توان

فعال دانست. حدود ۱۰ تا ۱۵ خانه غیرفعال و حدود ۳۰ تا ۳۵ خانه نیز نیمه فعال هستند. تعریف ما از «نیمه فعال» این است که حتی کمترین میزان فعالیت را داشته باشند.

مؤسسه صبا: با توجه به این آمار نگران کننده، چه پیامدهایی متوجه سالمندان خواهد بود؟

سمیع پور: امروزه سالمندان حدود ۱۰ درصد جمعیت کشور را تشکیل می دهند و پیش بینی می شود این رقم تا ۲۰ سال آینده به حدود ۳۰ درصد برسد. این تغییرات جمعیتی نشان دهنده یک بحران جدی است و توجه ویژه ای به مسائل مربوط به سبک زندگی، خدمات اجتماعی و فرهنگی سالمندان را می طلبد. خانه های امید در حال حاضر با مشکلات متعددی روبه رو هستند و نمی توانند به درستی به نیازهای بازنشستگان پاسخ دهند. با توجه به این وضعیت جمعیتی و بحران صندوق های بازنشستگی، خانه امید می تواند نقشی محوری در بهبود سبک زندگی و افزایش رضایتمندی بازنشستگان ایفا کند و بازوی کمکی برای صندوق و شرکت های تابعه باشد. به نظر من، خانه های امید نیازمند بازتعریف هستند.

یکی از مشکلات اساسی خانه های امید فقدان ارتباط بین وظایف مشخص شده برای خانه امید و تعهدات و وظایف صندوق بازنشستگی است. اگر صندوق فقط در برابر حقوق بازنشستگان موظف است پس فلسفه تاسیس خانه های امید چیست؟ اگر از همان ابتدا ایده مرکزی خانه های امید و صندوق های بازنشستگی بر بهزیستی بازنشستگان تمرکز می شد این مشکلات به وجود نمی آمد. باید بین خدمات خانه امید و وظایف صندوق ارتباط معناداری برقرار شود. اگر اینطور

شود خانه‌های امید باری از دوش صندوق برای خدمت‌رسانی به بازنشستگان بر می‌دارند نه اینکه خدایی نکرده اینطور تلقی شود خانه‌های امید سربار صندوق هستند. این نگاه به خانه‌های امید این شرایط را پدید آورده است.

موسسه صبا: آیا مسائل ساختاری نیز در این زمینه دخیل هستند؟

سمیع‌پور: بله، دقیقاً. از ابتدا سازوکار مشخصی برای ساختار اداری خانه‌های امید تعریف نشده است. در واقع، موفقیت این مراکز تنها به کیفیت و انگیزه مدیران محلی بستگی دارد. با توجه به حجم بالای وظایف ادارات کل رفاهی و اجتماعی، اولویتهایی به وجود می‌آید که غالباً بر رفاه بازنشستگان تأثیر منفی می‌گذارد.

مدیران استانی و محلی با حجم گسترده‌ای از وظایف روبه‌رو هستند و این فشار باعث می‌شود که مسائل فرهنگی و اجتماعی مربوط به خانه‌های امید در اولیتهای پایین‌تر قرار گیرند. متأسفانه، این موضوع سبب می‌شود که خانه‌های امید به عنوان مراکزی اجتماعی موثر تلقی نشوند و فعالیت‌های آن‌ها به حداقل برسد. خانه‌های امید از نظر سخت‌افزاری و شکلی پتانسیل بالایی دارند، اما این بحران معنا و مفهوم باعث شده تا این ظرفیت به خوبی دیده نشود.

نبود ارتباط روشن میان مأموریت
خانه‌های امید و وظایف صندوق
بازنشستگی، این مراکز را به نهادی
بدون جایگاه مشخص بدل کرده
است.

نبود ارتباط روشن میان مأموریت
خانه‌های امید و وظایف صندوق
بازنشستگی، این مراکز را به نهادی
بدون جایگاه مشخص بدل کرده
است.

مؤسسه صبا: با توجه به مشکلاتی که برشمردید، چه راهکارهایی برای بهبود وضعیت خانه‌های امید در نظر گرفته‌اید؟

سمیع‌پور: در مرحله اول، نیاز است که هویت و عملکرد این خانه‌ها بازتعریف شود. این خانه‌ها باید به عنوان مراکزی واقعی و کارآمد برای ارتقای کیفیت زندگی بازنشستگان معرفی شوند. برای این منظور، لازم است که فلسفه وجودی خانه‌های امید به طور جدی بازنگری شود. ما به نیروی انسانی آموزش دیده در این خانه‌ها نیاز داریم. خانه‌های امید باید محفلی برای بازگشت بازنشستگان به جامعه و توانمندسازی آن‌ها باشند. حضور روانشناس، مربی ورزشی و... در خانه‌های امید باید متناسب با سن و شرایط بازنشستگان باشد و لذا آموزش دیده و حتی بازنشستگان تفکیک شوند. علاوه بر این، باید از بازنشستگان در مدیریت و تأسیس خانه‌های امید استفاده شود و به سراغ ایده‌هایی برویم که برآمده از خود بازنشستگان باشد. نباید از تهران یک ایده کلی برای تمام بازنشستگان در سراسر کشور طراحی کنیم، بلکه باید اجازه دهیم که شرایط اقلیمی و فرهنگی در نظر گرفته شود و خود بازنشسته تعیین کند که چه برنامه‌ای برای او مناسب است.

یکی از راهکارها این است که به خانه‌ها امید اختیار داده شود تا برنامه‌هایی متناسب با فرهنگ و نیازهای جامعه خود طراحی و اجرا کنند. برای مثال، برخی از فعالیت‌ها باید به جای کلاس‌های آموزشی خشک، به ایجاد فضایی دوستانه و اجتماعی منجر شوند. در سطح بین‌المللی، به‌ویژه در کشورهای اسکاندیناوی، ورزش‌های اجتماعی، تبادل فرهنگی و فعالیت‌های گروهی به عنوان بخش مهمی از اهداف خانه‌های

ساماندهی خانه‌های امید بدون
مشارکت بازنشستگان امکان‌پذیر
نیست. سمیع‌پور تأکید دارد که
مدیریت، برنامه‌ریزی و حتی
فلسفه این مراکز باید از دل تجربه
زیسته بازنشستگان بجوشد، نه از
تصمیمات متمرکز در پایتخت.

بازنشستگی محسوب می‌شوند.
هدف اصلی این گونه فعالیت‌ها،
ارتقای روحیه و بهبود کیفیت زندگی
و شادابی سالمندان است.
ساماندهی خانه‌های امید بدون
مشارکت بازنشستگان امکان‌پذیر
نیست. سمیع‌پور تأکید دارد که

مدیریت، برنامه‌ریزی و حتی فلسفه این مراکز باید از دل تجربه
زیسته بازنشستگان بجوشد، نه از تصمیمات متمرکز در پایتخت.

موسسه صبا: نقش نظارت و ارزیابی بر فعالیت‌ها چگونه
می‌تواند به بهبود عملکرد خانه‌های امید کمک کند؟
سمیع‌پور: نظارت و ارزیابی مستمر از فعالیت‌های خانه‌های
امید ضروری است. در حال حاضر، از دوربین‌های مدار بسته
و سیستم‌های نظارتی ابتدایی به منظور نظارت بر فعالیت‌ها
استفاده نمی‌شود. نصب دوربین‌ها می‌تواند نظارت دقیق
و مؤثری را فراهم کند. با نظارت مؤثر، می‌توان به آسانی
اطلاعات لحظه‌ای از فعالیت‌های خانه‌های امید به دست آورد
و نقاط ضعف و قوت آن‌ها را شناسایی کرد. در کل، باید نظارت
و ارزیابی مستمر شکل بگیرد تا صندوق بتواند نقاط ضعف
را شناسایی کند. به نظر من، امکان بازطراحی خانه‌های امید
وجود دارد و می‌توان این خانه‌ها را احیا کرد، به شرطی که
فرم بر محتوا غلبه نکند.

موسسه صبا: آیا توزیع خانه‌های امید در بین شهرهای مختلف
نیز یک چالش بزرگ است؟

سمیع‌پور: بله، توزیع خانه‌ها در کشور ناعادلانه است. به عنوان مثال، ما یک میلیون و هشتصد هزار بازنگشته در صندوق بازنگشتگی کشوری داریم، اما در شهر تهران با وجود ۳۳۵ هزار بازنگشته، هیچ خانه امیدی وجود ندارد. استان البرز نیز با وجود حجم زیادی بازنگشته، فاقد خانه امید است. در عوض، شهرهای کوچکی مانند ملکان با کمتر از ۱۵۰۰ بازنگشته دارای خانه‌های امید هستند. در سمنان خانه امید داریم، اما در شاهرود که مشابه سمنان است، خانه امید وجود ندارد. یا در چهارمحال بختیاری، در فرادنبه با هفت بازنگشته خانه امید ساخته شده است. این نشان‌دهنده نگرش سیاسی و اقتصادی در توزیع این امکانات است و نقش نمایندگان مجلس در این توزیع ناعادلانه اساسی است.

شهر تهران قطعاً به خانه امید نیاز دارد. شرق و جنوب شهر تهران هیچ مرکز مراقبتی از سالمندان ندارد و با قطعیت می‌توانم بگویم که شهر تهران به شدت به این خانه‌ها نیازمند است. حتماً می‌توان با شهرداری تهران در این زمینه همکاری کرد و شاید بتوان با مشارکت شهرداری یا بخش خصوصی، خانه امید در تهران ساخت. من شخصاً با ساختن ساختمان خانه امید مخالف هستم. به نظر من، ذی‌نفعانی وجود دارند که هدفشان فقط ساختن ساختمان خانه امید است. در صورتی که ساختمان‌های زیادی در تملک صندوق بازنگشتگی وجود دارد که می‌توان از آن‌ها استفاده کرد. بنابراین، لزومی ندارد که ۵۰ میلیارد تومان فقط به ساخت ساختمان اختصاص دهیم.

موسسه صبا: در نهایت، چه پیشنهادی برای آینده خانه‌های امید دارید؟

سمیع‌پور: برای ایجاد خانه‌های امید مؤثر، ضروری است که تمامی ذینفعان از جمله شهرداری‌ها، بخش خصوصی و حتی خود بازنشستگان در این فرآیند مشارکت داشته باشند. بهتر است به جای تمرکز بر ساخت خانه‌های جدید، به احیای خانه‌های موجود توجه بیشتری شود. بسیاری از این خانه‌ها در اختیار صندوق بازنشستگی هستند، اما به دلیل عدم کارکرد صحیح، هدر رفته‌اند. بنابراین، ابتدا باید به بازطراحی این خانه‌ها پرداخته شود و سپس از امکانات موجود به بهترین نحو استفاده کرد.

گفت‌وگو با آقای عظیمی
مدیر خانه امید شهرستان بجنورد:

**وقتی بازنشستگان خود مدیر برنامه‌اند؛
مشارکت مردمی در خانه امید بجنورد**

گفت‌وگو با آقای عظیمی مدیر خانه امید شهرستان بجنورد:

وقتی بازنشستگان خود مدیر برنامه‌اند؛ مشارکت مردمی در خانه امید بجنورد

خانه امید بجنورد، به مدیریت آقای عظیمی، یکی از موفق‌ترین نمونه‌های مراکز خدمات فرهنگی و اجتماعی برای بازنشستگان در کشور به شمار می‌آید. این مرکز با بهره‌گیری از تقویم کاری منظم، مشارکت فعال بازنشستگان، برنامه‌های متنوع فرهنگی، ورزشی و حقوقی، و فضایی گرم و غیررسمی برای تعامل اجتماعی، توانسته جایگاه مهمی در زندگی اجتماعی بازنشستگان استان خراسان شمالی پیدا کند. با وجود نبود بودجه پایدار، این مرکز همچنان با تکیه بر همکاری نهادهای محلی و ظرفیت‌های مردمی فعالیت می‌کند و الگویی موفق از مدیریت مشارکتی و کم‌هزینه ارائه می‌دهد.

موسسه صبا: لطفاً در ابتدا خودتان را معرفی بفرمایید و بگویید از چه زمانی مسئولیت خانه امید بجنورد را بر عهده گرفته‌اید.

عظیمی هستم و در شهر بجنورد، مرکز استان خراسان شمالی مشغول فعالیت هستم و در حال حاضر، مدیریت اجرایی خانه امید بجنورد را برعهده دارم. بنده از سال ۱۳۹۷ افتخار همکاری با صندوق بازنشستگی کشوری را داشته‌ام. در آن زمان مدیریت استان با آقای قدیمی بود، پس از ایشان آقای فیضی نژاد عهده‌دار این مسئولیت شدند، و اکنون نیز در خدمت خانم قربانی هستیم. طی این مدت، به عنوان مدیر اجرایی خانه امید بجنورد در حال فعالیت هستم.

مؤسسه صبا: لطفاً بفرمایید در خانه امید بجنورد چه تعداد نیروی انسانی مشغول به کار هستند؟

عظیمی: در حال حاضر، دو نفر نگهبان به صورت شیفتی و ۲۴ ساعته در خانه امید حضور دارند. علاوه بر آن، سایر نیروها به صورت پاره وقت و تخصصی در قالب ارائه خدمات فرهنگی، حقوقی و ورزشی با همکاری دارند. به عنوان مثال، در بخش مشاوره حقوقی دو نفر از حقوقدانان محترم، آقای دکتر غلامی و آقای روحانی، در اتاق مشاوره حقوقی مستقر هستند و به بازنشستگان مشاوره رایگان ارائه می دهند. در صورت لزوم، در صورت پذیرش پرونده، خدمات حقوقی با هزینه توافقی و حداقلی صورت می گیرد. همچنین در بخش ورزشی، آقای شادمهر از همکاران بازنشسته، مسئولیت راهبری سالن ورزشی را برعهده دارند و فعالیت منظم و پیوسته‌ای در این بخش جریان دارد.

مؤسسه صبا: ممنون. آیا ممکن است به صورت خلاصه، گزارشی از فعالیت‌های خانه امید بجنورد ارائه بفرمایید؟

عظیمی: حتماً. خانه امید بجنورد از سال ۱۳۹۷ به صورت ساختاریافته و منظم فعالیت خود را آغاز کرده است. در همین راستا، تقویم کاری منظمی تدوین شد و روزهای هفته به برنامه‌های مشخص اختصاص داده شدند. این برنامه‌ها با هدف پاسخ‌گویی به علاقه‌مندی‌ها و نیازهای بازنشستگان در حوزه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، سلامت و توسعه طراحی شدند. به طور مشخص:

- یکشنبه‌ها به برنامه‌های حقوقی اختصاص دارد؛ جلساتی با موضوعات حقوق بازنشستگان و مسائل اجتماعی برگزار می‌شود.
- دوشنبه‌ها روز توسعه است؛ موضوعات فرهنگی، آموزشی و آگاهی‌بخش در آن روز پیگیری می‌شوند.
- سه‌شنبه‌ها به سفر و گردشگری اختصاص دارد که با همکاری اداره

کل میراث فرهنگی استان برگزار می شود.
- چهارشنبه ها روز سلامت است و در قالب تفاهم نامه ای با دانشگاه علوم پزشکی بجنورد، موضوعاتی چون خودمراقبتی، تغذیه، سلامت روان و پزشکی عمومی پوشش داده می شود.
برای هر یک از این روزها، مجری یا راهبر خاصی مشخص شده و برنامه ها به شکل منظم و با مشارکت فعال بازنشستگان برگزار می شوند.

موسسه صبا: بسیار عالی. به نظر می رسد که با یک ساختار منسجم و هدفمند روبه رو هستیم.
عظیمی: بله دقیقاً. هدف ما این بود که خانه امید تنها یک فضای ایستا یا صرفاً آداری نباشد، بلکه محلی باشد برای تعامل، آموزش، نشاط و مشارکت واقعی بازنشستگان. تدوین این تقویم هفتگی کمک کرد تا بازنشستگان با اطمینان و برنامه ریزی قبلی، در فعالیت ها حضور یابند و از امکانات مرکز به صورت مؤثر استفاده کنند.

برنامه های فرهنگی، ادبی و ورزشی خانه امید بجنورد
موسسه صبا: شما فرمودید که تقویم کاری مشخصی برای هر روز هفته تعریف کرده اید. آیا علاوه بر این برنامه های تقویمی، فعالیت های فرهنگی و آموزشی دیگری هم به صورت فوق برنامه یا مناسبتی برگزار می شود؟
عظیمی: بله، کاملاً درست است. علاوه بر برنامه های روزانه و ساختارمند که بر اساس تقویم کاری اجرا می شوند، ما مجموعه ای از برنامه های فرهنگی، ادبی و آموزشی را نیز به صورت منظم یا دوره ای برگزار می کنیم. هدف ما این است که خانه امید صرفاً محدود به مشاوره یا امور اداری نباشد، بلکه به عنوان یک فضای فرهنگی و اجتماعی فعال، در خدمت جامعه بازنشستگان قرار گیرد.

مؤسسه صبا: چه نوع برنامه‌هایی در این حوزه‌ها برگزار شده و کدامیک بیشتر مورد استقبال قرار گرفته‌اند؟

عظیمی: به‌طور کلی، برنامه‌هایی که هم از نظر محتوایی غنی هستند و هم امکان تعامل اجتماعی و گفتگو را فراهم می‌کنند، بیشتر مورد استقبال قرار می‌گیرند. برخی از برنامه‌های شاخصی که در خانه امید بجنورد برگزار شده، عبارتند از:

- شاهنامه‌خوانی با حضور اساتید برجسته ادبیات، آقای دکتر کرمانلو

و خانم دکتر سپهری؛

- حافظ‌خوانی با اجرای آقای دکتر معروف؛

- جلسات کتاب‌خوانی که توسط آقای شیخ‌نژاد، از بازنشستگان

فرهنگی، برگزار می‌شود.

این برنامه‌ها علاوه بر بعد فرهنگی، به دلیل فراهم کردن فضایی برای تبادل تجربه، گفتگو و معاشرت، بسیار مورد علاقه بازنشستگان قرار گرفته‌اند. پس از پایان برنامه‌ها، شرکت‌کنندگان اغلب در کنار هم می‌نشینند، چای می‌نوشند، گفتگو می‌کنند و این تعاملات، نقش پررنگی در افزایش حس تعلق و نشاط اجتماعی در میان آنان دارد.

مؤسسه صبا: در خصوص فعالیت‌های ورزشی هم توضیحی بفرمایید. چه رشته‌هایی در خانه امید فعال هستند و چه میزان مشارکت در این بخش وجود دارد؟

عظیمی: بخش ورزش یکی از پویاترین و پرمخاطب‌ترین بخش‌های خانه امید بجنورد است. ما دارای سالن ورزشی فعال و نسبتاً مجهزی هستیم که به‌صورت منظم مورد استفاده قرار می‌گیرد.

برخی از رشته‌هایی که در حال حاضر در این سالن فعال هستند عبارتند از:

- پینگ‌پنگ

- دارت

- فوتبال دستی

- تمرین‌های عمومی آمادگی جسمانی

نکته مهم این است که استفاده از سالن به صورت زمان‌بندی شده انجام می‌شود؛ در نوبت صبح بانوان بازنشسته از فضای سالن استفاده می‌کنند و در نوبت عصر، آقایان. علاوه بر این، حدود یک سال پیش نیز زمین پتانک در محوطه خانه امید به بهره‌برداری رسید که با استقبال خوبی مواجه شد. مدیریت و نظارت بر این بخش نیز برعهده آقای شادمهر، از بازنشستگان با سابقه و فعال ورزشی است.

مؤسسه صبا: آیا در اجرای برنامه‌ها از ظرفیت‌های خود بازنشستگان نیز بهره می‌برید؟

عظیمی: بله، این موضوع یکی از نقاط قوت ماست. ما در بسیاری از برنامه‌ها، از ظرفیت و توانمندی‌های خود بازنشستگان استفاده می‌کنیم. این هم باعث صرفه‌جویی در منابع می‌شود و هم مشارکت را افزایش می‌دهد. به عنوان مثال:

- جلسات دوشنبه‌های توسعه با پیشنهاد و ابتکار آقای مهندس

صابری، مدیرکل سابق منابع طبیعی، راه‌اندازی شد؛

- جلسات کتاب‌خوانی توسط آقای شیخ‌نژاد، بازنشسته فرهنگی، برگزار می‌شود؛

- آموزش پینگ‌پنگ توسط خانم رضایی، از بازنشستگان علوم پزشکی، انجام می‌شود؛

- آموزش دarts نیز توسط خانم شیردل و آقای شادمهر که هر دو از قهرمانان بازنشسته هستند، صورت می‌گیرد.

واقعیت این است که زمانی که یک بازنشسته خودش متولی یک برنامه می‌شود، مشارکت سایرین هم بیشتر می‌شود و برنامه‌ها ماندگاری بیشتری پیدا می‌کند.

موسسه صبا: آیا خانه امید فقط در زمان برنامه‌های خاص باز است یا امکان حضور غیررسمی و آزادانه نیز برای بازنشستگان فراهم شده است؟
عظیمی: یکی از ویژگی‌های مثبت خانه امید بجنورد، فراهم بودن فضای حضور آزادانه برای بازنشستگان است. بسیاری از افراد صرفاً برای دیدار دوستان، صرف چای یا گپ‌وگفت به خانه امید مراجعه می‌کنند. ما این فضا را محدود نکرده‌ایم. اتاق‌هایی در اختیار دارند که می‌توانند بدون ثبت‌نام یا هماهنگی خاصی از آن استفاده کنند. حتی گاهی درخواست می‌شود که برای یک جمع دوستانه کوچک، از سالن جلسات استفاده شود که ما هم با کمال میل در خدمتشان هستیم. به‌طور کلی، حضور غیررسمی بازنشستگان در خانه امید، بخشی مهم و ارزشمند از حیات این مجموعه به شمار می‌رود.

موسسه صبا: آیا بازنشستگان از سنین خاصی در این فعالیت‌ها شرکت می‌کنند؟ یا محدودیت سنی خاصی وجود دارد؟
عظیمی: خیر، محدودیت سنی خاصی برای حضور در خانه امید در نظر گرفته نشده است. بازنشستگانی داریم که بیش از ده سال از زمان بازنشستگی شان گذشته و همچنان فعالانه در برنامه‌ها حضور دارند، و همچنین افرادی که به تازگی بازنشسته شده‌اند. ضمن اینکه در برخی جلسات فرهنگی، فرزندان بازنشستگان یا دوستان آن‌ها نیز حضور دارند و این تنوع موجب پویایی بیشتر فضا شده است.

خانه امید بجنورد با تعریف روزهای هفته برای موضوعاتی چون حقوق، توسعه، گردشگری و سلامت، توانسته مشارکت بازنشستگان را هدفمند کند و آنان را درگیر فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی و آموزشی کند.

خانه امید بجنورد با تعریف روزهای هفته برای موضوعاتی چون حقوق، توسعه، گردشگری و سلامت، توانسته مشارکت بازنشستگان را هدفمند کند و آنان را درگیر فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی و آموزشی کند.

میزان استقبال، چالش‌های مالی و پیشنهادهای بهبود خانه امید بجنورد
مؤسسه صبا: توجه به تنوع و گستردگی فعالیت‌ها، میزان استقبال بازنشستگان
از خدمات خانه امید بجنورد چگونه است؟ آیا آمار تقریبی از حضور روزانه
یا هفتگی افراد دارید؟

عظیمی: بله، ما آمارهای تقریبی و تجربه عملی خوبی در این زمینه داریم.
به‌طور میانگین، حدود ۲۰ تا ۳۰ نفر از بازنشستگان به‌صورت ثابت و روزانه
در خانه امید حضور دارند. این افراد، گروه وفادار و همیشگی ما هستند
که تقریباً هر روز مراجعه می‌کنند، از امکانات ورزشی استفاده می‌نمایند،
در برنامه‌ها شرکت دارند و بعضاً بیش از دو ساعت در مجموعه حضور
دارند. علاوه بر این گروه ثابت، مراجعه‌کنندگان دیگری نیز وجود دارند که
بر اساس نوع برنامه و موضوع آن، به‌صورت موردی شرکت می‌کنند. به‌طور
خاص، در بخش مشاوره حقوقی، بسته به روز، بین چهار تا هفت نفر برای
دریافت مشاوره مراجعه می‌کنند.

مؤسسه صبا: یعنی می‌توان گفت جامعه مخاطب خانه امید به چند دسته
تقسیم می‌شود؟

عظیمی: دقیقاً همین‌طور است. ما سه نوع مراجعه‌کننده داریم:

۱. گروه ثابت و روزانه که پایه‌های ثابت خانه امید محسوب
می‌شوند؛

۲. مراجعه‌کنندگان موردی که برای استفاده از خدمات خاص مانند
مشاوره حقوقی یا پزشکی به مرکز مراجعه می‌کنند؛

۳. شرکت‌کنندگان در برنامه‌های هفتگی که با توجه به جلسات
هفتگی یا مناسبتی حضور می‌یابند. برای مثال، اگر در هفته سه یا
چهار جلسه فرهنگی داشته باشیم، به‌طور مجموع حدود ۲۵۰ تا
۳۰۰ نفر در این برنامه‌ها حضور پیدا می‌کنند.

خوشبختانه، فضای خانه امید بجنورد برای اغلب بازنشستگان استان شناست و به عنوان یک مرکز فعال فرهنگی و اجتماعی در ذهن ایشان جا افتاده است.

مؤسسه صبا: با این حجم از مراجعه، آیا با چالش یا مشکلی هم مواجه هستید؟ به خصوص در حوزه مالی و نگهداری مرکز؟
عظیمی: بله، متأسفانه یکی از جدی ترین چالش های ما، نبود منابع مالی پایدار و اختصاصی برای اداره خانه های امید است. از زمانی که بنده در سال ۱۳۹۷ مسئولیت را بر عهده گرفتم، متوجه شدم که هیچ ردیف بودجه مشخصی برای اداره روزانه، تعمیرات، تجهیزات یا حقوق پرسنل تخصصی در نظر گرفته نشده است. در مناسبت هایی مانند روز بازنشستگان یا سالگرد جمهوری اسلامی، معمولاً منابعی برای برگزاری مراسم یا اهدای جوایز به ما تخصیص داده می شود، اما این مبالغ مقطعی هستند و برای اداره مستمر مرکز کافی نیستند.

مؤسسه صبا: در این شرایط، چگونه نیازهای جاری و هزینه های مرکز را تأمین می کنید؟

عظیمی: بخشی از هزینه ها با کمک های شخصی یا ارتباطات محلی تأمین می شود. مثلاً در برخی موارد، -خودم به واسطه فعالیت های پیمانکار بیرونی- تعمیراتی را انجام داده ام یا از دوستان فنی خواستم مشکلاتی را حل کنند. در یکی از موارد، با شرکت پتروشیمی استان هماهنگی هایی انجام شد و آن ها لطف کردند تعمیرات اساسی را برای ما انجام دادند. همچنین نگهبان های ما که دارای مهارت فنی هستند، در بسیاری موارد به ما کمک کرده اند. ولی روشن است که این شیوه، پایدار نیست و خانه های امید به یک ساختار مالی منظم و تعریف شده نیاز دارند.

مؤسسه صبا: با این تفاسیر، اگر بخواهید به مسئولان صندوق بازنشستگی کشوری پیشنهادی بدهید، اولویت شما چه خواهد بود؟

عظیمی: پیشنهاد اول و اصلی من، تعیین یک ردیف بودجه سالانه و مستقل برای هر خانه امید است. این بودجه باید به گونه‌ای باشد که حداقل هزینه‌های جاری و ضروری را پوشش دهد. پیشنهاد دوم، ایجاد یک پلتفرم ملی برای اطلاع‌رسانی و رقابت مثبت میان خانه‌های امید است. به عنوان مثال، اگر بخشی در سایت رسمی صندوق برای بارگذاری گزارش‌های تصویری، تقویم برنامه‌ها و مستندات فعالیت هر خانه امید طراحی شود، این امر هم به شفافیت کمک می‌کند، هم موجب رقابت سالم و الهام‌بخش میان استان‌ها می‌شود. متأسفانه در حال حاضر، بسیاری از گزارش‌ها و فعالیت‌هایی که برای ستاد ارسال می‌کنیم، منتشر نمی‌شوند یا بازتابی نمی‌یابند. در حالی که ممکن است بازنشسته‌ای در گوشه‌ای از کشور، از همین طریق به فعالیت‌های ما علاقه‌مند شود و به ما بپیوندد.

عدم تخصیص بودجه مشخص برای هزینه‌های جاری، تجهیزات و نگهداری، مدیریت مرکز را با دشواری مواجه کرده؛ در بسیاری موارد، نیازها با کمک‌های محلی یا شخصی رفع شده‌اند.

نگاه آینده و پیام مدیر خانه امید بجنورد

مؤسسه صبا: با توجه به تجربه چندین ساله شما در مدیریت خانه امید بجنورد، به نظر می‌رسد این مرکز در سطح استان، جایگاه مهمی به عنوان پایگاه فرهنگی و اجتماعی برای بازنشستگان یافته است. اگر بخواهیم به صورت جمع‌بندی شده از دلایل موفقیت این مجموعه بپرسیم، به نظر شما چه عواملی نقش محوری داشته‌اند؟

عظیمی: بله، به طور قطع خانه امید بجنورد در این سال‌ها توانسته جایگاه قابل قبولی میان بازنشستگان پیدا کند. به نظر بنده، عوامل زیر در این موفقیت نقش

مؤثری داشته‌اند: نخست، ساختاردهی دقیق و تقویم‌محور به فعالیت‌ها بود. از زمانی که برای هر روز هفته یک رویکرد و برنامه مشخص تعریف کردیم، بازنشستگان توانستند بر اساس علایق خود، حضور فعال‌تر و منظم‌تری در مرکز داشته باشند. دوم، مشارکت خود بازنشستگان در اجرای برنامه‌ها است. ما تلاش کردیم بسیاری از برنامه‌ها توسط خود بازنشستگان طراحی، اجرا و مدیریت شوند. همین موضوع باعث افزایش حس تعلق و پویایی مجموعه شد. سوم، نگاه انسانی و انعطاف‌پذیر در مدیریت فضا بود. ما خانه امید را صرفاً به برنامه‌ها محدود نکردیم، بلکه اجازه دادیم بازنشستگان بدون الزام به حضور در جلسات، صرفاً برای گفتگو، دیدار دوستان یا استراحت وارد فضا شوند. این مسئله، خود به تنهایی در ارتقای کیفیت ارتباطی و اجتماعی میان افراد بسیار مؤثر بوده است. چهارم، تعامل سازنده با نهادهای محلی همچون دانشگاه علوم پزشکی، اداره کل میراث فرهنگی، اداره کل ورزش و جوانان و نیز بخش خصوصی، کمک بزرگی به ما کرده تا بدون اتکا به منابع متمرکز، بتوانیم بخشی از نیازهای خود را تأمین کنیم.

موسسه صبا: اگر بخواهید یک پیام مشخص برای مدیران ارشد صندوق بازنشستگی داشته باشید، مهم‌ترین نکته‌ای که به آن اشاره می‌کنید چیست؟
عظیمی: مهم‌ترین نکته این است که خانه‌های امید اگرچه ممکن است در ظاهر ساختار کوچکی داشته باشند، اما کارکردهای اجتماعی، فرهنگی و حتی روان‌شناختی بسیار مهمی برای بازنشستگان ایفا می‌کنند. در شهرهایی مانند بجنورد، خانه امید بعضاً تنها محل رسمی برای گردهمایی فرهنگی، تعامل اجتماعی، ورزش و حتی دریافت خدمات مشاوره برای بازنشستگان است. از این رو، ایجاد ردیف بودجه پایدار، تقویت ارتباطات رسانه‌ای و

عدم تخصیص بودجه مشخص
برای هزینه‌های جاری، تجهیزات
و نگهداری، مدیریت مرکز را با
دشواری مواجه کرده؛ در بسیاری
موارد، نیازها با کمک‌های محلی یا
شخصی رفع شده‌اند.

توجه ویژه به ساختارهای حمایتی و انگیزشی برای این مراکز، یک ضرورت است، نه یک امتیاز.

مؤسسه صبا: اشاره کردید که در بحث اطلاع‌رسانی و رسانه، نیاز به حمایت بیشتری وجود دارد. چه پیشنهاد مشخصی در این زمینه دارید؟
عظیمی: پیشنهاد مشخص بنده این است که در وبسایت رسمی صندوق بازنشستگی کشوری یک بخش اختصاصی برای خانه‌های امید در سراسر کشور ایجاد شود. هر مرکز بتواند در آن بخش، تقویم برنامه‌ها، گزارش‌ها، عکس‌ها و مستندات فعالیت‌های خود را بارگذاری کند. این پلتفرم می‌تواند هم نقش آرشیو داشته باشد، هم ابزار معرفی و جذب و هم بستری برای سنجش عملکرد و الگوبرداری از تجربه‌های موفق.

مؤسسه صبا: آیا خانه امید بجنورد در فضای مجازی هم فعال است؟
عظیمی: بله، البته به نسبت ظرفیت‌ها و ابعاد شهر بجنورد. ما در حوزه اطلاع‌رسانی محلی موفق عمل کرده‌ایم. از آنجا که شهر نسبتاً کوچکی هستیم، با ابزارهای محدودی هم می‌توانیم اطلاع‌رسانی مؤثری داشته باشیم. ولی در مقیاس ملی، نبود یک بستر متمرکز و رسمی برای معرفی فعالیت‌ها احساس می‌شود.

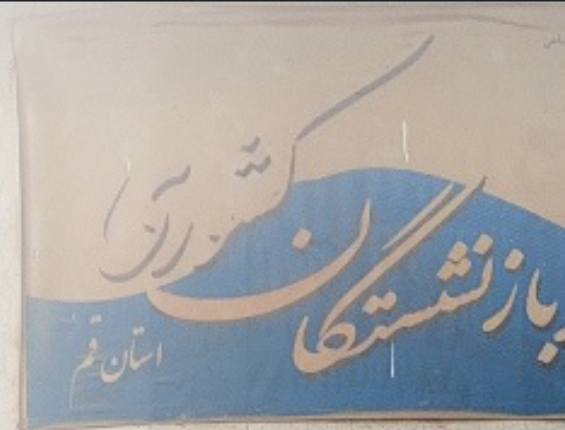
مؤسسه صبا: و در پایان، اگر بخواهید خانه امید را در یک جمله تعریف کنید، چه خواهید گفت؟

عظیمی: به‌زعم من، خانه امید جایی است که بازنشستگان بار دیگر فرصت می‌یابند تا زندگی اجتماعی فعال، مشارکتی و محترمانه‌ای را تجربه کنند. اینجا خانه‌ایست برای احیای امید، پیوندهای انسانی و عزت نفس.
عظیمی تأکید می‌کند ایجاد یک پلتفرم رسانه‌ای برای اشتراک گزارش‌ها و برنامه‌ها، می‌تواند به شفافیت، رقابت مثبت، الهام‌بخشی و جذب بیشتر

گفت‌وگو با آقای دلیریان
مدیر خانه امید استان قم

«خانه امید» قم؛ بازنشستگی
به سبک نشاط و زندگی

گفت‌وگو با آقای دلیریان، مدیر خانه امید استان قم

«خانه امید» قم؛ بازنشستگی به سبک نشاط و زندگی

خانه امید قم به عنوان تنها استانی که دارای دو مرکز مجزا برای آقایان و بانوان است، با ابتکارات مردمی و مدیریتی فعال، به یکی از نمونه‌های موفق در خدمات فرهنگی، اجتماعی و درمانی به بازنشستگان تبدیل شده است. دلیریان، مدیر این مرکز، با تاکید بر نقش مشارکتی بازنشستگان و همکاری نهادهای شهری، از فعالیت‌هایی چون طب سنتی، شعرخوانی، ورزش سبک و روز آزاد برای تعاملات اجتماعی خبر می‌دهد. با وجود مشکلات مالی و کمبود بودجه، این مرکز توانسته با تکیه بر توان بازنشستگان و همکاری‌های بین‌بخشی، خدمات متنوعی ارائه دهد و مورد استقبال روزافزون قرار گیرد.

موسسه صبا: خودتان را معرفی بفرمایید و بگویید از چه زمانی مسئولیت خانه امید قم را بر عهده گرفته‌اید.

دلیریان: دلیریان هشتم و از ابتدای فروردین ماه امسال مسئولیت اداره خانه امید استان قم را بر عهده گرفته‌ام. پیش از این نیز در حوزه‌های مالی و اداری دانشگاهی مشغول به فعالیت بودم. با دعوت و اصرار جناب آقای محمدی امین، که شناخت دیرینه‌ای از بنده دارند، وارد این حوزه شدم. علیرغم مسئولیت‌های حرفه‌ای دیگر، به دلیل علاقه‌مندی شخصی و احساس مسئولیت نسبت به بازنشستگان عزیز، مدیریت خانه امید را پذیرفتم.

موسسه صبا: لطفاً درباره سازوکار خانه‌های امید و نحوه عملکرد آن‌ها توضیح دهید. به طور خاص، خانه امید قم چه ویژگی‌هایی دارد؟

دلیریان: خانه‌های امید برای ارتقای کیفیت زندگی بازنشستگان تأسیس شده‌اند. این مراکز، فضایی فرهنگی، اجتماعی و درمانی را در اختیار بازنشستگان قرار می‌دهند. خانه امید قم از این حیث ویژه است که تنها استان دارای دو مرکز مستقل برای آقایان و خانم‌هاست. این مراکز با استقبال چشمگیری مواجه شده‌اند و خدمات متنوعی از جمله کلاس‌های آموزشی، فرهنگی، هنری، مشاوره پزشکی و مشاوره اجتماعی به بازنشستگان ارائه می‌دهند.

موسسه صبا: از نظر شما مهم‌ترین دستاوردهای این خانه‌ها برای بازنشستگان چیست؟

دلیریان: مهم‌ترین دستاورد، بازگرداندن حس مفید بودن به بازنشستگان است. بسیاری از عزیزان بازنشسته پس از سال‌ها خدمت، احساس رهاشدگی می‌کنند. خانه‌های امید با فراهم کردن محیطی شاد، فعال و منسجم، سبب می‌شوند بازنشستگان دوباره در جامعه نقش‌آفرینی کنند، با یکدیگر تعامل داشته باشند و مهارت‌های خود را به اشتراک بگذارند. همچنین ارائه خدمات درمانی رایگان، کلاس‌های ورزشی و فرهنگی متناسب با علاقه‌مندی و نیازهای این قشر، به بهبود سلامت جسمی و روانی ایشان کمک شایانی کرده است.

موسسه صبا: چه نوع کلاس‌ها و فعالیت‌هایی در خانه امید قم برگزار می‌شود؟

دلیریان: ما برنامه‌هایی متنوع و چندوجهی داریم. در حوزه‌های فرهنگی، هنری، اجتماعی و ورزشی فعالیت‌های متعددی در حال اجراست. کلاس‌های شعرخوانی، حافظ‌خوانی، طب سنتی، خطاطی، آموزش

کمک‌های اولیه با همکاری هلال احمر و دوره‌های ورزشی سبک و مناسب برای سنین بالا از جمله فعالیت‌های ما هستند. برای اجرای برنامه‌ها از ظرفیت‌های درون‌سازمانی و حتی توانمندی‌های خود بازنشستگان بهره می‌گیریم. بسیاری از مدرسین و اساتید ما، خود بازنشستگان متخصص و توانمندی هستند که با علاقه به یاری مجموعه آمده‌اند.

بیش از ۸۰ درصد فعالیت‌های خانه امید قم توسط خود بازنشستگان اداره می‌شود. از طب سنتی تا کلاس‌های خطاطی و حافظ‌خوانی، همگی با مشارکت نیروهای داوطلب و متخصصین بازنشسته پیش می‌رود. این مشارکت نه تنها هزینه‌ها را کاهش داده، بلکه کیفیت خدمات را بالا برده است.

مؤسسه صبا: از همکاری سایر نهادها با خانه امید بفرمایید. آیا حمایت بین‌بخشی وجود دارد؟

دلیریان: خوشبختانه ما توانسته‌ایم با نهادهای متعددی از جمله اداره کل ورزش و جوانان، شهرداری، جمعیت هلال احمر و برخی انجمن‌های تخصصی تفاهم‌نامه‌هایی را به امضا برسانیم. این همکاری‌ها به ما در تأمین امکانات و محتوای برنامه‌ها کمک زیادی کرده است. با وجود اینکه بودجه مستقلی نداریم، اما با استفاده از این تعاملات و ظرفیت‌های مردمی، توانسته‌ایم خدمات قابل قبولی ارائه دهیم.

مؤسسه صبا: با توجه به گستردگی فعالیت‌ها، مهم‌ترین مشکلات و چالش‌هایی که خانه امید با آن مواجه است، چیست؟ آیا مشکلات بودجه‌ای در رأس این مسائل قرار دارد؟

دلیریان: بله، بزرگ‌ترین چالش ما نبود بودجه مستقل است. خانه‌های امید خارج از ردیف بودجه صندوق بازنشتگی کشوری اداره می‌شوند. عملاً هیچ سرفصل مشخصی برای تأمین هزینه‌های جاری، نگهداری و توسعه

وجود ندارد. تنها منابع مالی ما، تنخواه محدودی است که آن هم پاسخگوی حداقل هاست. بسیاری از فعالیت‌ها به صورت داوطلبانه انجام می‌شود و اغلب هزینه‌ها از محل درآمدهای جزئی خود مجموعه تأمین می‌گردد، البته با نظارت کامل و ارائه گزارش‌های مالی شفاف.

موسسه صبا: آیا امکان استفاده از منابع درآمدزایی جانبی وجود دارد؟
دلیریان: بله، این امکان هست. در مجموعه فضاهایی مانند غرفه، کافی شاپ و سایر بخش‌های قابل اجاره پیش‌بینی شده که می‌توانند منبع درآمدی برای خانه امید باشند. اما برای بهره‌برداری از این فضاها نیاز به حمایت و مجوزهای قانونی داریم. پیشنهاد ما این است که تفاهم‌نامه‌هایی با شهرداری‌ها یا سایر نهادهای مرتبط بسته شود تا مزاحمتی برای فعالیت‌های ما ایجاد نشود و بتوانیم بخشی از هزینه‌های اداره مجموعه را از این طریق جبران کنیم.

موسسه صبا: علاوه بر مسائل مالی، آیا مشکلات اطلاع‌رسانی و جذب بازنشستگان نیز وجود دارد؟

دلیریان: متأسفانه بله. یکی از مشکلات مهم، نبود تبلیغات و اطلاع‌رسانی مناسب از سوی مرکز است. هیچ مانور رسانه‌ای و معرفی منظمی برای این مراکز صورت نگرفته است. بسیاری از

بازنشتگان حتی نمی‌دانند چنین فضایی برایشان وجود دارد. در حالی که اگر صندوق بازنشستگی کشوری از ظرفیت اطلاع‌رسانی خود استفاده کند و این مراکز را معرفی نماید، قطعاً اقبال بیشتری از سوی بازنشستگان خواهیم داشت. باید این مراکز به رسمیت شناخته شوند، چرا که پتانسیل بالایی برای خدمات‌رسانی دارند.

بیش از ۸۰ درصد فعالیت‌های خانه امید قم توسط خود بازنشستگان اداره می‌شود. از طب سنتی تا کلاس‌های خطاطی و حافظ‌خوانی، همگی با مشارکت نیروهای داوطلب و متخصصین بازنشسته پیش می‌رود. این مشارکت نه تنها هزینه‌ها را کاهش داده، بلکه کیفیت خدمات را بالا برده است.

مؤسسه صبا: درباره نیروی انسانی و نحوه مدیریت مجموعه کمی توضیح بفرمایید. چند نفر در خانه امید قم مشغول به کار هستند؟
دلیریان: به دلیل نبود بودجه، امکان استفاده از نیروهای تمام وقت را نداریم. اغلب از نیروهای پاره وقت، یا به صورت مقطعی بهره می گیریم. خود بنده، علیرغم مسئولیت های شخصی و کاری، بخشی از زمان خود را وقف این مجموعه کرده ام. حتی در مواقعی کارهای خدماتی مانند شست و شوی صندلی ها یا تعمیرات جزئی را شخصاً انجام داده ام تا نیازی به پرداخت هزینه های اضافی نباشد.

مؤسسه صبا: میزان مراجعه بازنشستگان به خانه امید قم به چه صورت است؟ آیا استقبال ثابتی وجود دارد؟

دلیریان: بله، استقبال بسیار خوبی داریم. روزانه بین ۳۰ تا ۵۰ نفر به طور ثابت به مرکز مراجعه می کنند. در برخی برنامه ها و کلاس های خاص، این تعداد افزایش پیدا می کند. مثلاً در دوره های آموزشی چندروزه هلال احمر یا کلاس های طب سنتی، ظرفیت سالن ما که حدود ۳۰ نفر است، تکمیل می شود. همچنین از فضای پارک اطراف مجموعه نیز برای تفریح و گردهمایی استفاده می شود که این امر در جذب بیشتر افراد مؤثر بوده است.

مؤسسه صبا: اشاره کردید که از ظرفیت خود بازنشستگان در برگزاری کلاس ها و فعالیت ها استفاده می کنید. لطفاً در این خصوص بیشتر توضیح دهید. آیا بازنشستگان به عنوان مدرس یا مربی در خانه امید همکاری دارند؟
دلیریان: بله، عمده فعالیت های ما توسط خود بازنشستگان هدایت می شود. در بخش های هنری، فرهنگی، ادبی، حتی در گردشگری، ما از افرادی بهره می بریم که در زمان اشتغال خود تخصص و تجربه ارزشمندی کسب کرده اند. این افراد یا از سوی خود ما شناسایی شده اند یا از طریق دوستان و همکاران معرفی شده اند. ما یک بانک اطلاعاتی از این افراد تشکیل داده ایم و

متناسب با نیازها و سلیقه بازنشستگان، از آن‌ها دعوت به همکاری می‌کنیم. به‌عنوان مثال، در حوزه طب سنتی، فردی از جهاد کشاورزی با ما همکاری دارد که بسیار مسلط و خوش‌بین است و کلاس‌هایش مورد استقبال واقع شده است. یا در کلاس‌های شعرخوانی، خوشنویسی، و آموزش‌های اجتماعی، همگی از ظرفیت نیروهای بازنشسته خودمان استفاده می‌کنیم. در حال حاضر شاید بتوان گفت حدود ۸۰ درصد فعالیت‌های ما توسط همین عزیزان اداره می‌شود.

موسسه صبا: آیا بازنشستگان فقط برای شرکت در کلاس‌ها مراجعه می‌کنند یا کاربرد اجتماعی و تفریحی هم برایشان دارد؟
دلیریان: علاوه بر کلاس‌ها، خانه امید محلی برای تعامل اجتماعی و دورهمی بازنشستگان است. ما یک روز کامل در هفته را به عنوان «روز آزاد» در نظر گرفته‌ایم. در این روز، بازنشستگان بدون برنامه مشخص آموزشی به مرکز می‌آیند، دورهم می‌نشینند، چای می‌نوشند، از فضای سبز و امکانات استفاده می‌کنند و با هم گپ می‌زنند. محیط اطراف مجموعه ما یک بوستان بسیار زیباست که کمک می‌کند تا بازنشستگان حس راحتی و آرامش بیشتری داشته باشند.

موسسه صبا: در پایان، اگر بخواهید یک درخواست یا پیامی برای مسئولین صندوق بازنشستگی کشوری داشته باشید، آن چیست؟

دلیریان: با کمال احترام و تشکر از زحمات مدیران صندوق، تقاضا دارم توجه بیشتری به خانه‌های امید شود. این مراکز نقش مهمی در بازگرداندن عزت نفس، نشاط و

دلیریان با گلایه از کم‌توجهی به خانه‌های امید، از مسئولان صندوق بازنشستگی کشوری می‌خواهد حمایت مالی، حقوقی و تبلیغاتی جدی‌تری داشته باشند. او می‌گوید اگر این مراکز تقویت شوند، می‌توانند جایگاه بازنشستگان در جامعه را احیا کرده و از ظرفیت آن‌ها بهره‌برد.

سلامت روانی بازنشستگان دارند. متأسفانه امروز بسیاری از بازنشستگان احساس می‌کنند که پس از سال‌ها خدمت، فراموش شده‌اند. خانه‌های امید می‌توانند این خلأ را تا حد زیادی جبران کنند، اما برای موفقیت پایدار نیاز به حمایت‌های مالی، اداری و تبلیغاتی از سوی مرکز دارند.

اگر هر استان یک خانه امید فعال، مجهز و شناسنامه‌دار داشته باشد، نه تنها مشکلات روحی و جسمی بازنشستگان کاهش می‌یابد، بلکه از ظرفیت عظیم تجربه و دانش آن‌ها نیز استفاده خواهد شد. من از جناب آقای میرزایی و دیگر مسئولان محترم درخواست دارم تا با تلاش بیشتر در زمینه تأمین منابع، مجوزهای قانونی، و اطلاع‌رسانی سراسری، به تقویت این نهاد ارزشمند کمک نمایند.

دلیریان با گلایه از کم‌توجهی به خانه‌های امید، از مسئولان صندوق بازنشستگی کشوری می‌خواهد حمایت مالی، حقوقی و تبلیغاتی جدی‌تری داشته باشند. او می‌گوید اگر این مراکز تقویت شوند، می‌توانند جایگاه بازنشستگان در جامعه را احیا کرده و از ظرفیت آن‌ها بهره‌برد.

اخبار خانه های امید و خدمات رفاهی صندوق بازنشستگی

با حضور مدیرعامل صندوق بازنشستگی کشوری در سفر به استان سیستان و بلوچستان؛

**پنجاه و نهمین خانه امید کشور در زاهدان افتتاح شد/
خانه‌های امید باید مکانی برای مهر، گفت‌وگو، آشتی و
همدلی باشند**

یکشنبه ۱۱ خرداد ۱۴۰۴

با حضور حجت‌اله میرزایی، مدیرعامل صندوق بازنشستگی کشوری، آیین افتتاح «خانه امید بازنشستگان زاهدان» برگزار شد. این مجموعه که به‌عنوان بزرگترین خانه امید کشور شناخته می‌شود، پس از چهار سال انتظار و تلاش جمعی، در استان سیستان و بلوچستان به بهره‌برداری رسید.

میرزایی در این مراسم با یادآوری مشارکت در کلنگ‌زنی این پروژه، گفت: «اگرچه زمان زیادی برای ساخت این خانه صرف شد، اما امروز بسیار خرسندم که این پروژه با همراهی مدیران استان، شهرداری، استانداران پیشین و پیگیری‌های نماینده بازنشستگان، آقای روزبه، به سرانجام رسیده است. به جرأت می‌توان گفت این خانه، یکی از بهترین‌ها در سطح کشور خواهد بود.»

مدیرعامل صندوق بازنشستگی کشوری تأکید کرد: «خانه‌های امید باید مکانی برای مهر، گفت‌وگو، آشتی و همدلی باشند. امیدوارم این مرکز فرهنگی و رفاهی، با حضور پرشور بازنشستگان زاهدان، به یکی از فعال‌ترین خانه‌های امید کشور تبدیل شود. امیدوارم سال آینده، همزمان با روز تکریم بازنشستگان، جشن یک‌سالگی این خانه با اجرای برنامه‌های هنری از سوی خود بازنشستگان برگزار شود.»

او با اشاره به نمونه موفق خانه امید کرمان افزود: «در کرمان، بازنشستگان به اجرای موسیقی، دف‌نوازی، نقاشی و فعالیت‌های فرهنگی مشغول‌اند و زندگی پویایی را در دوران بازنشستگی تجربه می‌کنند. مطمئنم در زاهدان نیز این فضا ایجاد خواهد شد.»

او ضمن قدردانی از حضور گرم بازنشستگان زاهدان و همکاری مسئولان محلی، تأکید کرد: «امیدوارم خانه امید زاهدان، نه فقط به نام، که به‌واقع، خانه‌ای برای امید، مهربانی، خلاقیت و نشاط بازنشستگان عزیز ما باشد.»

مدیرعامل هلدینگ صبا عمران مطرح کرد:

از ساخت ۶۵ خانه امید تا تعریف ۳۵۰۰ میلیارد تومان پروژه در حوزه عمرانی و ساختمانی

جمعه ۲ خرداد ۱۴۰۴

مهندس موسوی با تأکید بر رسالت اصلی این هلدینگ در خدمت رسانی به بازنشستگان، تأکید نمود: «سود حاصل از پروژه‌های عمرانی و مولدسازی دارایی‌های راکد به صندوق بازنشستگی تعلق می‌گیرد تا در بهبود معیشت و رفاه جامعه بازنشستگان نقش داشته باشد.»

وی در پایان افزود: «تاکنون ۶۵ خانه امید در سراسر کشور ایجاد شده که امکانات رفاهی، خدماتی و درمانی را در اختیار بازنشستگان قرار می‌دهد.»

میرزایی در مراسم آغاز به کار پنجمین خانه امید بازنشستگان در استان اصفهان:

خانه امید اصفهان می‌تواند به الگوی موفق خانه‌های امید کشور تبدیل شود

پنج شنبه ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۴

دکتر حجت میرزایی مدیرعامل صندوق، ضمن ابراز خرسندی از حضور در اصفهان و افتتاح خانه امید بازنشستگان، این روز را یکی از بهترین روزهای کاری خود توصیف کرد و گفت: «امروز در کنار استادان، معلمان، مدیران و بزرگانی هستم که سال‌ها به کشور خدمت کرده‌اند و این برای من مایه افتخار است. افتتاح خانه امید در اصفهان و همچنین اختتامیه جشنواره ورزشی بازنشستگان که با حضور ۵۵۵ ورزشکار بازنشسته برگزار شد، این روز را برای من بسیار ویژه کرد.» مدیرعامل صندوق با اشاره به سابقه پیگیری‌های صورت گرفته برای راه‌اندازی این مرکز، افزود: «از نخستین روزهای حضورم در صندوق، پیگیری فعالان استان اصفهان، از جمله معاون استاندار، مدیر امور بازنشستگان و مسئولان شهرداری و شورای شهر، نقش تعیین‌کننده‌ای در به سرانجام رسیدن این پروژه داشت. از تلاش‌های آقای افتخار که با جدیت مراحل تجهیز و آماده‌سازی این مرکز را دنبال کردند، صمیمانه سپاسگزارم.»

وی با تأکید بر اهمیت خانه‌های امید به عنوان مراکزی برای نشاط، همبستگی و فعالیت‌های جمعی بازنشستگان اظهار داشت: «خانه امید اصفهان با پشتوانه جمعیت بزرگ و فعال بازنشستگان این استان، می‌تواند به الگویی از موفق‌ترین خانه‌های امید کشور تبدیل شود. به‌ویژه با طرح‌هایی که در حال تدوین است، آینده روشنی را برای توسعه این فضاها متصورم.»

گفتنی است عملیات اجرایی خانه امید اصفهان در سال ۱۳۹۷ آغاز شد و اکنون پس از تکمیل و بهره‌برداری، دارای سه کلاس آموزشی،

یک اتاق پزشک، یک کتابخانه چندمنظوره با اتاق کنفرانس و سالن اجتماعات است. این خانه، پنجمین مرکز در استان اصفهان پس از خانه‌های امید نجف‌آباد، شاهین‌شهر، شهرضا و خمینی‌شهر است.

مدیرعامل صندوق بازنشستگی کشوری در نشست کانون‌های بازنشستگی چهارمحال و

بختیاری:

بیمه تکمیل درمان، پرداخت معوقات و احیای خدمات رفاهی، سه محور اصلی اقدام صندوق بازنشستگی در سال ۱۴۰۴ است

سه شنبه ۹ اردیبهشت ۱۴۰۴

میرزایی با اشاره به اهمیت فعالیت‌های فرهنگی و ورزشی، از آغاز پروژه ساخت خانه امید شهرکرد در پارک ملت خبر داد و گفت: «با حضور مدیرعامل شرکت صبا عمران و بازدید از محل، پروژه ساخت خانه امید شهرکرد وارد مرحله عملیاتی شده و در صورت همکاری کانون‌ها، به‌زودی اجرایی خواهد شد.»

تعداد خانه‌های امید

ساخت و تجهیز خانه‌های امید از سال ۱۳۸۶ و در راستای مصوبات سفرهای هیأت دولت آغاز گردیده و اهداف آن عبارتند از:

- تلاش برای ارتقای نشاط و امید در زندگی بازنشستگان
- ایجاد تعامل، تفاهم و همبستگی میان بازنشستگان دستگاه‌های مختلف در هر استان
- ارتباط مستمر با بازنشستگان و جلب مشارکت فعالانه آنان به منظور حضور در برنامه‌های مختلف
- برقراری ارتباط با دستگاه‌های اجرایی برای آشنایی با مسائل دوران بازنشستگی و جلب مشارکت آنها

- برگزاری دوره های آموزشی، فرهنگی، ورزشی و تفریحی برای بازنشستگان
- برقراری ارتباط و دیدار بازنشستگان با یکدیگر به منظور تبادل تجربه ها در بخش های مختلف فرهنگی، اجتماعی و...

برای احداث خانه های امید، با همکاری شهرداری و استانداری، زمینی مناسب در فضای سبز یا نزدیک به پارک، مکان یابی و برای ساخت و تجهیز در اختیار صندوق بازنشستگی کشوری قرار می گیرد. طراحی و ساخت خانه های امید متناسب با نیازهای بازنشستگان در نقاط مختلف کشور صورت گرفته و این مراکز مجهز به بخش های مختلفی همچون کانون خدمات مشاوره، خانه سلامت، مرکز ادبی- هنری، کافی نت، کافی شاپ، سالن ورزشی، مرکز فعالیت های قرآنی، خانه آموزش و واحد فناوری اطلاعات است که به مجموعه ای بزرگ برای فعالیت های فرهنگی و اجتماعی بازنشستگان کشوری تبدیل شده است.

هیأت مرکزی نظارت بر خانه های امید بازنشستگان، در صندوق بازنشستگی کشوری با عضویت اعضای هیأت مدیره صندوق، نماینده مدیرعامل، معاون اداری و مالی، مدیرکل امور فرهنگی و اجتماعی بازنشستگان، مدیرکل امور حقوقی و استانها، مدیرکل روابط عمومی و امور بین الملل، مدیرکل دفتر مرکزی حراست، مدیرکل امور مالی و مدیرکل امور اداری تشکیل شده است تا سند سیاست ها و راهبردهای کلان برای خانه های امید را تدوین نموده و بر عملکرد و نحوه بهره برداری از این مجموعه های فرهنگی و اجتماعی نظارت نمایند.

در نگاه عمومی، «بازنشستگی» اغلب مترادف با پایان کار تلقی می‌شود؛ اما پایان «اشتغال» لزوماً به معنای پایان «کار» نیست. می‌توان آن را آغاز مرحله‌ای تازه دانست؛ مرحله‌ای که در آن فرد فرصت می‌یابد به کارهایی بپردازد که در انتخاب و سازماندهی آن نقش بیشتری دارد. از این منظر، بازنشستگی پایان کار نیست؛ بلکه آغازی دوباره است. آغاز سال‌هایی که می‌تواند فرصتی برای تجربه‌ای نو از زندگی اجتماعی، یادگیری، نشاط و معنا باشد.

تهیه شده در مؤسسه راهبردهای بازنشستگی صبا

تهران - خیابان سید جمال الدین اسدآبادی (یوسف آباد)
رو به روی خیابان پنجاه و هشتم، پلاک ۴۴۳

۰۲۱-۸۸۰۶۵۰۱۶ (تلفن) | www.Saba-Psi.ir